

Vinaròs

Setmanari d'informació local

EL DIARIET DE VINARÒS: 1957-2017 60 ANYS D'HISTÒRIA

JORDI AYZA FIBLA

11^È PREMI D'INVESTIGACIÓ "BORRÀS JARQUE" 2019

Colección Mare Nostrum nº 62 - 63

EL DIARIET DE VINARÒS: 1957-2017
60 ANYS D'HISTÒRIA

JORDI AYZA FIBLA

Associació Cultural Amics de Vinaròs
Vinaròs, 2020

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

Magnific Ajuntament de Vinaròs

Biblioteca Mare Nostrum: Dades catalogràfiques

AYZA FIBLA, Jordi

El Diariet de Vinaròs: 1957-2017; 60 anys d'història / Jordi Ayza Fibla--- Vinaròs: Associació Cultural Amics de Vinaròs,
D:L: CS-387-2020

p.80; 23,5cm. --- (Biblioteca Mare Nostrum; 62-63)
I.S.B.N. 978-84-120481-2-4

1. Vinaròs (Comunitat Valenciana) --- Humanitats
Associació Cultural Amics de Vinaròs
94 (460.311 Vinaròs)

© Del texto: AYZA FIBLA, Jordi

© De esta edición: Associació Cultural "Amics de Vinaròs"

Coordinador de la colecció: Arturo Oliver Foix

Maquetación: José Carlos Adell Amela

Portada:

Edita: Associació Cultural "Amics de Vinaròs".

San Ramón, 13

12500-Vinaròs

info@amicsdevinaros.com

amicsdevinaros.blogspot.com

www.amicsdevinaros.com

Biblioteca Mare Nostrum, 62-63

Depósito Legal: CS-387-2020

I.S.B.N. 978-84-120481-2-4

Imprime: Artes Gráficas Castell Impresores, S. L.

Tel. 964 45 00 85 - Vinaròs

Printed in Spain

Todos los derechos reservados. Se prohíbe la reproducción total o parcial de esta obra, en cualquiera de sus formas, gráficas o audiovisuales, sin la autorización previa del editor, salvo citaciones en revistas, diarios o libros, siempre que se haga constar su procedencia y autor.

P: Hi haurà Diariet per a cinquanta any més?

R: "Mentres es faça a Vinaròs i hi haja un ajuntament democràtic amb consciència democràtica d'allò que és la vida política, no té per què deixar-se d'editar".

Ramon Bofill. Alcalde de Vinaròs del PSPV durant 1979-1995. Font: Setmanari Vinaròs n. 2481

Índex

Notes prèvies	9
1. Introducció	11
2. Antecedents i context històric	13
3. Història del diariet	15
3.1 Directors	16
3.2 Èpoques	27
-Primera època (30 març 1957 – 31 desembre 1965)	28
-Segona època (14 maig 1967 – 8 abril 1978)	28
-Tercera època (23 juny 1979)	34
3.3 Contingut	37
-Valencià	37
-Seccions clàssiques	38
-Altres col·laboradors	54
3.4 Publicitat	57
3.5 Especials	62
4. Institucions col·leccionistes de records	85
5. Digitalització del setmanari	87
Bibliografia	91
Annexes	93

Notes prèvies

És important, abans de començar la lectura del present treball, tenir en consideració una sèrie de qüestions que afecten, principalment, al seu contingut. Com bé es diu al títol del treball, aquest tracta dels 60 anys de la història del diariet, des de la seua fundació l'any 1957 fins al 2017.

En un període que abasta més de 60 anys d'història i més de 3000 publicacions del setmanari implica molta càrrega de contingut. És per aquest motiu que al llarg d'aquest treball apareixen gran quantitat de noms de redactors, col·laboradors i altres personalitats relacionades en el setmanari. Pot ser algú notarà que falta algun nom rellevant.

Des d'aquí vull aprofitar aquestes línies per demanar disculpes si algú considera que s'ha exclòs en la presència d'aquest modest treball a persones que haurien d'estar, no hi ha cap motiu personal enrere més enllà de l'oblit i la mala memòria. Com tot, un treball no deixa de ser una producció subjectiva d'una matèria. És per això que baix el meu punt de vista he intentat incloure a totes aquelles persones que han destacat en la trajectòria del setmanari amb les seues col·laboracions.

L'objectiu d'aquest treball és, fonamentalment, posar en valor la digitalització del setmanari *Vinaròs*, ja que tota la informació que apareix en ell està extreta a partir dels diariets. Es presenta un treball 100% vinarossenc, on tot està relacionat en el municipi. D'aquesta manera es volen mostrar les possibilitats que ofereix una eina com aquesta, a l'abast de tots (tant usuaris particulars com investigadors) i disponible les 24 hores del dia gràcies a internet. El setmanari *Vinaròs* ofereix gran quantitat de recursos i contingut per a realitzar investigacions en diferents camps i amb aquest treball esperem aconseguir els nostre objectiu d'apropar el diariet a tots els racons.

1. Introducció

El present treball pretén realitzar un recorregut per la història del setmanari *Vinaròs*, des del seu naixement fins el 2017, data que simbolitza el seu 60 aniversari. Evidentment, allò que aquí es podrà trobar és un resum d'aquesta història, un recull de gran part d'allò que s'ha anat publicant en el setmanari i que es presenta unificat per a celebrar la llarga vida que encara gaudeix.

Per a començar, partim dels antecedents i del context històric, per situar-nos adequadament en quin moment històric, polític i social va aparèixer aquesta publicació. Podrem comprovar quina ha sigut la tradició periodística que ha tingut la ciutat de Vinaròs i com els fets històrics del moment van propiciar que l'aparició del *Vinaròs* fos en aquella època i no en una altra anterior.

Per entrar en matèria, encetem l'apartat de la història del diariet on es podrà trobar un repàs de qui va ser el seu fundador, l'equip redactor originari i, a més, totes les persones que han ostentat el càrrec de director i quins canvis han esdevingut. Tot seguit, es fa un anàlisi de les èpoques per les quals ha passat el setmanari i com ha afectat això en l'estètica. S'ha de tenir en compte que durant el treball es veuran una gran quantitat de fotografies i imatges del setmanari, ja que aquestes ajuden a comprendre la seua evolució. Es tracta d'un treball molt visual i especialment en aquest apartat on es veu clarament l'evolució de l'emblemàtica capçalera.

D'altra banda, seguint en el mateix apartat, també s'analitza el contingut, fent èmfasi en la llengua que s'utilitzava i com el valencià va anar guanyant força amb el pas del temps. Les seccions clàssiques ens serviran per recordar els inicis i les seccions més destacades. En l'apartat d'altres col·laboradors ubiquem als personatges que per la seua implicació es mereixien un apartat per a parlar de les seues contribucions. La publicitat com a forma d'entendre l'evolució dels negocis amb més història també té el seu lloc. Per últim, amb les publicacions especials, es tanca aquest apartat amb l'anàlisi de les portades més característiques dels diferents especials que van haver al llarg dels 60 anys.

Acabat l'apartat de la pròpia història del setmanari, trobarem una xicoteta secció per a comentar aquelles institucions que guarden el setmanari des del primer número fins a l'actualitat, quines són i on podem trobar-les. Per anar finalitzant, hi ha un apartat dedicat a la digitalització del setmanari, explicant el procés i la importància que té aquest en les futures investigacions de diferents aspectes de la vida de Vinaròs.

Per concloure, trobem la bibliografia emprada, que principalment és del propi setmanari *Vinaròs*, i els annexes, on s'adjunten taules que ajuden a complementar part de la informació vista al llarg del treball.

2. Antecedents i context històric

Fins l'any 1864 amb el periòdic local de tendència patriòtica "*El progreso vinarocense*", fundat per Ràfels García¹, s'ha de remuntar per a trobar els gèrmens d'aquesta tradició periodística que tant ha distingit aquesta ciutat. Abans, durant la primera meitat del segle, les primeres manifestacions van ser en forma de fulles sense cap periodicitat com eren proclames, manifestos, plecs solts, pamflets... (Romeu, 1982: 11). En les dècades posteriors, va haver una gran quantitat de noves publicacions que van anar apareixent a Vinaròs, el que demostra l'interès dels veïns per mantenir-se informats.

Entre elles destaquem, per ordre d'antiguitat, *el Mediterráneo* (1882), *el Defensor* (1883) o *el Batallador* (1897). S'ha de tindre en compte que en general, les revistes publicades en aquells anys no solien ser de llarg recorregut, i en moltes ocasions no superaven el primer any de vida, degut al context polític del moment o altres causes alienes a la publicació

Entre les de major durada ens trobem amb *el Imparcial* (1906-1917), amb més d'una dècada de trajectòria. Es tractava d'un "*Semanario político defensor de los intereses de la comarca*", independent i d'informació local que va arribar als 355 números. L'altre a destacar, *La voz del pueblo* (1912-1918), va ser un setmanari de caràcter oficialista que va publicar prop de 400 números.² Una altra publicació important va ser la revista mensual "*Sant Sebastià*", nascuda al 1908 de la mà de l'arxipreste D. J. Pascual Bono que, tot i les interrupcions que va patir, es va mantenir fins al 1936 (Romeu, 1982: 11).

D'una cosa que no hi ha dubte és que Vinaròs, des de mitjans del segle XIX fins al 1938, va comptar sempre amb publicacions setmanals de diferents característiques i tendències ideològiques. L'esclat de la Guerra Civil espanyola i la posterior instauració del règim dictatorial franquista va fer desaparèixer qualsevol tipus de publicació. És normal que el buit de prop de vint anys sense cap setmanari es deixés notar de forma insistent entre els veïns de la població.

Com és evident, després de la Guerra Civil i l'arribada de la dictadura, els primers anys de postguerra no eren propicis per part d'aquells interessats en editar noves revistes. Hi havia una hipersensibilitat espiritual que feia molt perillós qualsevol error que, tot i ser involuntari, resultés feridor i aprofundís els rancors. Podria donar-se el cas que una publicació de caràcter local, lluny de ser un bàlsam que curés les ferides, les pogués agreujar.

1 Josep Ràfels García (1830-1906), va ser un advocat, polític i escriptor vinarossenc condecorat com a "Fill Predilecte de la Ciutat". De molt jove es va dedicar a la política arribant a ser alcalde del municipi.

2 Premsa antiga de Vinaròs des de l'any 1882 fins al 1936 (CD-ROM, editat per Amics de Vinaròs)

Segons explica Ramon Adell al diariet amb motiu dels primers 1000 números de la publicació, «*eren temps on existien forts condicionaments restrictius per a l'aparició de noves publicacions. Fins la creació del Ministeri d'Informació i Turisme³ a inicis de la dècada dels 50 no es va produir una relativa apertura*».

El setmanari *Vinaròs* és clarament representatiu de la premsa de postguerra ja que, tal i com explica Romeu (1982), ja en la dècada dels 80 es tractava d'un cas insòlit amb més de 25 anys ininterromputs de publicacions i amb una tirada en augment amb el pas dels anys. Poc es podien imaginar que trenta anys després seguiria publicant-se setmanalment a Vinaròs cada dissabte.

A finals dels anys cinquanta, quan va néixer el diariet, Espanya es trobava immersa sota la dictadura Franquista. A Vinaròs i arreu de tot l'estat existia el *Movimiento Nacional*, que havia sorgit al 1938 com l'única forma de participació en la vida pública dels espanyols. Aquest es composava d'un partit únic, FET de las JONS⁴; l'OSE⁵; tots els càrrecs públics de l'Estat, diputacions provincials o municipis; i els diferents organismes d'enquadrament social, com podien ser el *Frente de Juventudes* o la *Sección Femenina*.

D'altra banda, el *Movimiento Nacional* s'organitzava a partir de la *Jefatura Nacional* dirigida pel propi Franco, el *Consejo Nacional*, la *Secretaría General* (ocupada per un dels ministres del govern) i la xarxa se difonia cap avall per totes les institucions arribant fins a l'alcalde de cada poble que actuava com *jefe local del Movimiento*. Aquests últims són els que ens interessen per poder situar-nos en el context de l'època a Vinaròs.

A cada municipi hi havia un *Jefe Local del Movimiento*, qui era designat pel *Consejo Provincial*. El *Consejo Local del Movimiento* era l'òrgan assessor del *Jefe Local* i també havia d'encarregar-se de la coordinació de les activitats del municipi. A Vinaròs era aquesta figura del *Jefe local del Movimiento* qui, com després veurem, va ser l'encarregat de dirigir el setmanari durant els últims anys del franquisme.

3 Aquest ministeri (creat al 1951) s'encarregava, durant el franquisme, de controlar la informació i la censura de premsa i ràdio.

4 El nom complet era: Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista.

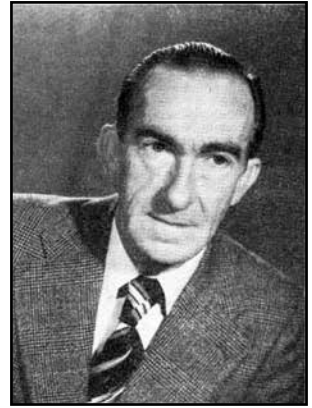
5 L'Organització Sindical Espanyola (OSE), més coneguda com *Sindicato Vertical*, va ser l'única central sindical que va existir a Espanya entre 1940 i 1977

3. Història del diariet

En aquest apartat veurem la història del diariet des dels seus inicis, tenint en compte quins han sigut els seus directors al llarg de la publicació, la seua evolució, l'estructura, les diferents etapes per les quals ha hagut de passar i, en resum, tot allò que ens ha portat a tindre el diariet que avui en dia tots coneixem.

El seu fundador va ser Ramón Adell Fons (1919-1988), alcalde de la ciutat de Vinaròs des del 22 de setembre de 1952 fins al 30 de desembre de 1959. Com a batlle del municipi, se'l recorda d'entre altres coses, per la restauració de l'estàtua de Costa i Borràs l'any 1953, la modernització del passeig marítim o la pavimentació del carrer Major. A més, Ramón va exercir com a mestre d'Orientació Marítimopesquera i director també del col·legi Sant Sebastià (Redó, 2008: 13).

En quant al setmanari, el naixement d'aquesta emblemàtica publicació va sorgir l'últim dissabte de març de 1957 per impuls de l'alcalde. Segons ens conta el que va ser cronista de la ciutat, Juan Bover Puig, el senyor Ramón va trucar a un grup de persones per comunicar-los la idea de publicar un setmanari. Més que una idea pròpia, en aquell moment Ramón va afirmar que era el desig majoritari dels vinarossencs expressat durant anys i persistent des de 1938 (Bover, 1988: 16).

Retrat fotogràfic de Ramón Adell.
Font: Setmanari Vinaròs n. 1000

Fotografia feta al 1961 del primer consell de redacció. D'esquerra a dreta: Joaquín Simó, Manuel Foguet, Mossén Milián Boix, Antonio Carbonell i José Molés. Font: Setmanari Vinaròs n. 2481 (50 aniversari).

D'aquell primitiu setmanari formaven part del cos de redacció mossèn Manuel Milián Boix, Antonio Carbonell, Manuel Foguet i José Molés. L'administrador era Domingo Forner i el primer director de la revista Jaime Nos, qui també ho era del diari "*Mediterráneo*" de Castelló. Tots ells, juntament amb una sèrie de col·laboradors habituals dels quals alguns comentarem més endavant, van tirar endavant el setmanari des de l'estima per informar sobre el nostre poble i sense cap tipus de contraprestació econòmica. Tant d'Antonio Carbonell com de José Molés es parlarà en les properes pàgines. Deixem a continuació unes breus notes sobre Manuel Foguet i José Milián.

Manuel Foguet és, sens cap dubte, l'ànima del setmanari des del seu naixement, i així és com tothom ho expressà a l'hora de parlar d'aquesta figura tant rellevant en la cultura vinarossenca. Foguet va néixer el dia de Sant Sebastià de 1908 i va destacar com a mestre, poeta i escriptor. Des de la seua fundació, va ser el màxim redactor del setmanari. Mai va ostentar el càrrec de director però no va ser necessari, ja que va dirigir i col·laborar de manera constant com a subdirector de la mateixa. Va faltar sobtadament a Vinaròs el dia de Santa Caterina de l'any 1981, fet que va ser portada del setmanari pel que tant havia treballat. En la seua memòria, un col·legi d'educació infantil i primària públic de Vinaròs porta el seu nom (Redó, 2008: 464).

Respecte a mossèn José Milián Boix, ordena a sacerdot l'any 1933, va néixer a Morella al 1908, i va ser arxiver i cronista oficial de Vinaròs fins la seua mort l'any 1989. Com a fundador i redactor del diariet, és autor de nombrosos documents publicats en els primers temps, tant de temàtica religiosa com d'altres aspectes relacionats en la ciutat de Vinaròs (Redó, 2008: 671).

3.1 Directors

Un setmanari com el *Vinaròs*, amb més de mig segle de vida, ha tingut diferents directors al capdavant de la publicació que han reflectit, d'una manera o d'altra, els canvis polítics que s'han anat produint al llarg dels anys al municipi. No hem d'oblidar que el diariet és un setmanari d'informació municipal i que depèn de l'ajuntament. Per la qual cosa, els canvis de govern han influït en diferents èpoques amb nomenaments de nous directors que han estat major o menor temps dirigint la publicació.

En aquest apartat es pretén fer un resum de tots els directors que han passat durant aquests 60 anys, per poder-los conèixer breument i establir una relació de quins han sigut els motius que han propiciat la seua arribada o anada. Hem de destacar, en primer lloc, que han hagut un total de 15, sent un d'ells director fins en tres ocasions diferents.

Jaime Nos Ruiz (30 març 1957, nº 1 – 7 octubre 1967, nº 22 (2ª etapa))

Jaime Nos (1914-1995) va ser el primer director de la publicació. Destaca per ser un director que possiblement a molts de veïns de Vinaròs no els sonarà. I és que per a entendre aquell nomenament ens hem de traslladar a finals de la dècada dels 50. En aquella època, i en contra del que després passaria quan l'alcalde Fco. José Balada assumiria la direcció del setmanari, el seu fundador i a la vegada alcalde, Ramon Adell Fons, no va ser nomenat com a director.

Si ens fixem en una entrevista que se li va realitzar en motiu de l'especial publicat pels 1000 primers números del diariet, Ramón Adell explica que en aquells moments s'exigia que un càrrec d'este tipus i responsabilitat havia de ser assumit per un periodista professional amb titulació reconeguda. Aquest problema inicial es va resoldre gràcies a l'alcalde, que tenia molt bona amistat amb Jaime Nos Ruiz, qui va acceptar desinteressadament figurar com a director del diariet.

Jaime Nos Ruiz era en aquell temps director de la també coneguda publicació castellonenca *Mediterráneo*, qui va ser el seu director durant tres dècades, des de 1943 fins a 1974. Nascut a Castelló, abans d'incorporar-se al *Mediterráneo*, va exercir com a redactor del desaparegut *Diario de Castellón* i va treballar com a corresponçal de diferents mitjans de València. Sens dubte, una figura molt rellevant dins del periodisme a Castelló que va dirigir el nostre setmanari en els seus primers deu anys de vida (Bellés, 2004: 177).

El lloc on es va reunir la primitiva redacció va ser, temporalment, l'edifici del Palau⁶, que ja l'any 1998, Gómez Sanjuán es lamentava que sols quedava una desmanegada porta a la façana del l'edifici semiderruït. Va ser a l'abril de 1999 quan es va procedir a l'enderroc total de l'edifici, amb el compromís de conservar els dos portals de la façana, i part de la moderna construcció feta amb l'estil de l'edifici ja enderrocat.

Francisco José Balada Castell (14 octubre 1967, nº 23 (2ª etapa) – 13 febrer 1971, nº 197 (2ª etapa))

Francisc Balada Castell (1919-1987), abans d'encapçalar la direcció del diariet, havia estat col·laborador habitual enviant cròniques des d'Alemanya. A partir d'octubre del 1967, quan la publicació ja contava amb la primera dècada a les esquenes, va ser nomenat director del setmanari. Era la primera vegada que un alcalde es convertia en el propi director a causa d'una ordre ministerial de l'època que així ho indicava. Aquesta era una disposició del Sr. Ministre d'Informació i

⁶ El Palau de la raval Socors. Nom amb que es coneixia l'edifici sumptuós construït al segle XVIII de la raval del Socors, propietat de la nissaga noble dels Julián i posteriorment propietat del Sr. Ramdeviu, Marqués d'Herbers, amb escut heràldic que actualment es troba dipositat al museu municipal.

Turisme⁷, comunicada per la direcció general de premsa, que decretava que el director havia de ser el propi alcalde de la ciutat. De fet, a la primera pàgina del número 23, apareix la següent informació:

NUEVO DIRECTOR

Por disposición del Sr. Ministro de Información y Turismo, comunicada por la Dirección General de Prensa, ha sido nombrado Director del Semanario VINAROS, nuestro amigo y asiduo colaborador don Francisco José Balada Castell. Al felicitarle por el nombramiento, nos es grato testimoniar nuestra gratitud al ilustre periodista don Jaime Nos Ruiz, que durante tantos años ha venido dirigiendo nuestro Semanario.

Com alcalde se'l recorda especialment per enquitrinar la carretera de la costa nord que va possibilitar l'expansió del turisme i la construcció de xalets i apartaments d'estiu. També va ser l'impulsor de les Festes del Llagostí, una celebració que tot i que avui en dia no té molta rellevància, va adquirir molta importància durant aquells anys. Mostra d'això ho veurem més endavant, en els especials que es dedicaven des del diariet quan arribaven les Festes del Llagostí, tan destacades com la pròpia Fira i Festes de Sant Joan i Sant Pere. Com a director del setmanari, va ser autor de nombrosos escrits que dirigia a la població en la secció *Carta del alcalde*.

Luis Franco Juan (20 febrer 1971, nº 198 (2ª etapa) - 8 abril 1978, nº 1097)

Balada va estar al càrrec com a director fins que va durar la seua etapa com a alcalde. Amb la designació per part del Governador Civil i *Jefe Provincial del Movimiento*⁸ de Luis Franco Juan com a nou alcalde i *Jefe Local del Movimiento*, començava l'últim període directiu baix el règim dictatorial franquista.

Luis Franco Juan (1934-2015), llicenciat en dret per la Universitat de Barcelona va accedir a l'alcaldia de Vinaròs al febrer de 1971 fins l'abril de 1979, governant Vinaròs els últims anys del franquisme i l'etapa de transició fins a les primeres eleccions democràtiques. Com alcalde, destaquen les obres de remodelació de la plaça Sant Antoni (la Mera) i del Santíssim (1r de maig), la construcció del poliesportiu i la inauguració dels col·legis de l'Assumpció i de Manuel Foguet. La seua gestió es va caracteritzar per una política d'austeritat que va deixar els comptes del consistori completament sanejats.

Com a director del setmanari va haver d'afrontar els canvis polítics que s'estaven produint, amb part d'incertesa, per la qual cosa es va decidir deixar de publicar el setmanari. Tal i com s'explica a la nota editorial de l'últim número publicat:

⁷ Al 1967 el titular del ministeri d'Informació i Turisme era Manuel Fraga Iribarne.

⁸ José Fernández Ramírez

Por espacio de veintiún años hemos estado presentes, cada sábado, en la vida de nuestra querida Ciudad, como portavoces de sus anhelos y sus inquietudes. A lo largo de este prolongado período hemos procurado servir a Vinaroz y a todas sus cosas como la razón misma de nuestra existencia periodística.

(...)

A consecuencia del cambio político operado en la vida nacional, es preciso adaptarse a lo previsto por la legislación vigente y, con este motivo, abrimos un paréntesis, que procuraremos sea lo más breve posible, en la sucesiva aparición del Semanario.

De momento, sirvan estas líneas para notificación a nuestros suscriptores, colaboradores, lectores, anunciantes de la suspensión circunstancial de esta publicación.

Esta misma semana se han emprendido las primeras diligencias de tramitación oficial y que se efectuaran personalmente, en Madrid, por el alcalde de nuestra ciudad, a fin de lograr la consecución del permiso correspondiente, de acuerdo con lo legislado en materia de Prensa, para una pronta reaparición al público con idéntica periodicidad a lo que se estime más conveniente. Este es nuestro propósito, en consonancia con la vieja tradición periodística local de la que tantos y tantos datos hay en la historia de la Prensa vinarocense. (...)

Vinaroz, 8 de abril de 1978,

LA REDACCIÓN

Com es pot comprovar, hi havia certa preocupació per la suspensió de la publicació, però la intenció clara de fer tot allò necessari per a poder tornar en el menor espai de temps possible. Aquesta nota se pot trobar a la portada del número 1097, l'últim baix la direcció de l'alcalde Luis Franco.

Juan Bover Puig (23 juny 1979, nº 1098 – 1 novembre 1980, nº 1166)

Després de celebrar les primeres eleccions democràtiques des de la república, que van donar com a resultat l'arribada a l'alcaldia del socialista Ramón Bofill, va arribar l'hora de tornar a editar el setmanari local. Havia passat més d'un any i la tornada del diariet era molt esperada per tots els veïns.

Amb l'arribada de la democràcia i la nova etapa del setmanari s'inicia una de les èpoques més actives de la publicació i amb més crítiques, fet que es mostra amb els diferents canvis de direcció al capdavant del diariet en curts períodes de temps. Moltes vegades, aquests canvis responien, com veurem més endavant, a un canvi de govern després d'unes eleccions.

Per a la direcció del setmanari es va buscar una figura independent, que no es pogués identificar ni en la dreta ni en l'esquerra, per garantir la llibertat d'expressió i la imparcialitat al màxim. Aquesta figura escollida va ser la de Juan Bover Puig

(1940-2006), de gran renom a Vinaròs. A més d'exercir de mestre, va ser arxiver i cronista de la ciutat des de 1983. Com a reconeixement a tota una vida dedicada a Vinaròs i en especial a la difusió del coneixement i la història local, l'any 2000 se'l va guardonar amb el màxim distintiu que concedeix el consistori: el I Grinyó Ballester.

Tot i la intenció d'estar al capdavant de la publicació, les seues tasques com a director van durar poc més d'un any. Segons afirma José Manuel Palacio en el extraordinari pel 50 aniversari de la publicació, les pressions que va haver d'afrontar Juan Bover durant el seu període com a director van ser massa i va anunciar la seva dimissió al no poder suportar-les.

Pedro Vidal Tabueña (8 novembre 1980, nº 1167 - 29 maig 1982, nº 1245)

Resident a Ulldecona, va començar a fotografiar professionalment l'any 1954. Més endavant es va traslladar a viure a Vinaròs, on va establir una botiga (Bel, 2000: 34-35). Va ser regidor pel PSPV-PSOE a Vinaròs durant el primer govern democràtic. A proposta del partit socialista i amb el vistiplau de la UPI⁹ i de la UCD, va ser l'encarregat de substituir a Juan Bover després de la seva dimissió, però va haver de fer front a moltes crítiques i tensions que generava l'administració de la publicació.

La seua durada al front del diariet es va limitar a poc més d'un any, quan també va dimitir pels mateixos motius que Juan Bover. Sota la seua direcció el setmanari va augmentar de manera considerable la tirada, passant d'uns 1100 exemplars fins a quasi 2000.¹⁰ Sota la seua direcció també es van publicar els comptes del *Vinaròs*, en una detallada relació sobre els beneficis i les pèrdues partint de les vendes i del preu de la publicitat (en la pàgina 4 del diariet número 1215, del dissabte 24 d'octubre del 1981).

J. M. Palacio Bover (3 juliol 1982, nº 1250 - 15 juliol 1995, nº 1905)

Jose Manuel Palacios, més conegut com Pepe Palacios, afirma que el seu cognom correcte és Palacio, sense la 's' final. L'errada sorgeix a partir del seu pare, a qui tots coneixien com Palacios, i amb el seu naixement se'l va anar a inscriure al registre i el funcionari es va equivocar, anotant Palacios.¹¹

Nascut a Vinaròs l'any 1945, ha ocupat diferents càrrecs polítics: vicepresident de la diputació, Regidor de l'Ajuntament des de l'adveniment de l'actual

⁹ Unitat Popular Independent. Va ser un partit polític local de Vinaròs creat per a les eleccions locals de 1979.

¹⁰ Aquesta evolució de la tirada del setmanari des dels anys 80 es pot comprovar en la Taula 4-A dels annexes (pàgina 95).

¹¹ Apareix en una entrevista a la revista digital VinaròsNews: http://news.vinaros.net/v10/vorenoticia.php?on=reportatges&data=180116¬icia=noti_05

democràcia pel Partit del PSOE, des de 1979 a 1995, primer tinent d'alcalde durant tots eixos anys. Topògraf i delineant d'ofici, se'l coneix també per les seues aficions com escriptor, músic i poeta. És autor de nombrosos articles d'opinió i entrevistes en el Setmanari *Vinaròs*.

Com a director del setmanari, va arribar després de dos dimissions successives a causa dels forts conflictes i tensions que existien entorn a la publicació. L'alcalde, Ramón Bofill, el va designar com a director de forma provisional, tot i que el propi Palacios es mostrava contrari a que cap regidor pogués dirigir el setmanari. Finalment es va quedar i va estar quasi catorze anys, sens dubte, qui més temps s'ha mantingut al capdavant del diariet. Al llarg dels catorze anys que va estar al front, va tindre moltes dificultats com les diferents ocasions en les que va ser citat al jutjat, ja que com a director era responsable de tot allò que s'aprovava i es permetia que es publicués.

Juan Bover Puig (en funcions: 22 juliol 1995, nº 1906 — 16 setembre 1995, nº 1913 / oficial: 23 setembre 1995, nº 1914 – 21 febrer 1998, nº 2035)

Després de quasi catorze anys sense cap canvi al front de la direcció, van arribar les eleccions de l'any 1995, que per primera vegada va guanyar el Partit Popular amb 9 regidors. Per contra, el PSOE va aconseguir-ne 8 i Esquerra Unida, 2. La falta d'enteniment dels partits d'esquerres a l'hora de formar govern va propiciar que el Partit Popular pogués governar per majoria simple. Aquest canvi al front de l'ajuntament en favor dels populars va propiciar la sortida de Palacios com a director, nomenant-se de nou a Juan Bover.

En aquesta ocasió Bover va ostentar el càrrec durant més temps, arribant a superar els dos anys. No obstant això, la seua tasca es va veure interrompuda, de nou, per conflictes interns i crítiques des de l'oposició que van provocar que abandonés la direcció.

Jordi Romeu Llorach (28 febrer 1998, nº 2036 – 8 maig 1999, nº 2096)

Després de les fortes crítiques, l'arribada de Jordi Romeu (qui encara no era regidor del PSOE a l'ajuntament) va significar un canvi, tal i com s'explica en l'editorial del número 2036:

Dues són les línies d'actuació marcades per a l'inici del treball que ara comencem:
DEMOCRATITZACIÓ i MODERNITZACIÓ

En relació a la primera qüestió, considerem el Setmanari com una publicació del poble per al poble en què tothom tindrà cabuda i on cadascú serà responsable dels seus escrits, és a dir, sense pseudònims. Qualsevol exemple de premsa escrita ens serveix per a veure que tots els escrits d'opinió, articles i cartes al director van signats, per la qual cosa pensem que el Setmanari Vinaròs no deu ser-ne

una excepció. Amb això i amb els fets, creiem que molta gent que temps enrere va deixar de col·laborar-hi ara sí que ho farà. Caldria aprofitar aquesta ocasió per a invitar associacions, entitats, col·lectius, grups i particulars perquè ens facin arribar els seus escrits que, sense cap mena de dubte, seran ben rebuts. Volem un setmanari obert a TOTS,

Per al segon objectiu, volem comptar amb l'opinió dels lectors, per a la qual cosa ens hauran de remetre aquells suggeriments que possibiliten la millora de les seccions habituals i la introducció de noves. Per la nostra part, veurem de sistematitzar les informacions, agrupar-les i classificar-les.

(...)

Tots plegats confiem millorar aquesta publicació. Creiem que la seua llarga trajectòria, com una institució més del poble de Vinaròs, mereix aquest esforç.

Jordi Romeu

Tot i que la seua entrada va ser polèmica, va assentar les bases de funcionament del diariet. Per primera vegada s'establia la obligatorietat d'enviar els escrits amb fotocòpia del DNI i es reservava el dret de publicar quelcom si consideraven que podia resultar ofensiu. D'aquesta manera es donava solució al problema que anys enrere havia portat a la figura del director més d'una vegada als jutjats per permetre determinat tipus d'escrits. La creació de noves seccions i la modificació de la maquetació de la portada van ser dos de les novetats que es van incloure en aquesta nova direcció.

Respecte al perfil de Romeu (1954), ha sigut alcalde de la ciutat la legislatura 2007-2011. És professor de Geografia i Història i en el setmanari *Vinaròs* va publicar nombrosos articles sobre història local i dedicats a la segona República. Ha sigut també director de l'IES Leopoldo Querol al 2003.

Gaspar Redó Juan (15 maig 1999, nº 2097 – 3 juliol 1999, nº 2104)

L'arribada de Gaspar Redó (1948-2015) s'ha de situar en el context del moment: al maig de 1998 es va produir una moció de censura per part del PSOE amb recolzament d'Esquerra Unida. La moció va prosperar i després d'aconseguir la majoria absoluta amb la suma dels regidors d'ambdós partits, el PSOE va recuperar l'alcaldia a falta d'un any per a les noves eleccions locals. Romeu va continuar al front del setmanari fins pocs mesos abans de les eleccions de 1999, ja que es va incorporar a la candidatura del PSPV-PSOE de Vinaròs. Moment en que Gaspar el va substituir.

Com a resum de la seua persona, va ser regidor de l'Ajuntament en la legislatura 1995-1998 pel PSOE. Jugador de futbol de l'Alcanar i del Vinaròs. Va ser president de les Camaraes i un gran promotor de l'esport local esforçant-se en crear el

Patronat Municipal d'Esports. Redó és considerat el director més efímer del diari-et, ja que a penes va estar dos mesos al càrrec, fins que van arribar les eleccions de 1999 i va tornar a haver canvi de govern.

Juan Bover Puig (10 juliol 1999, nº 2105 – 7 octubre 2000, nº 2167)

Amb l'arribada de les eleccions de l'any 1999 es va produir de nou un canvi en el govern municipal. En aquesta ocasió, els populars van aconseguir la majoria absoluta i van poder constituir un govern sense haver de tornar a sofrir una moció de censura que els pogués tornar a fer perdre l'alcaldia.

De nou va tornar a ser Juan Bover l'escollit per a dirigir el setmanari. Va ser l'última vegada que va acceptar el càrrec i va estar en ell poc més d'un any. A l'últim número sota la seua direcció, el 2167, explica els motius:

Todo llega en esta vida. Y para mí también ha llegado el día de la jubilación, después de cerca de 40 años dedicados a la enseñanza, 30 de los cuales los he pasado en el colegio público Mare de Déu de la Misericórdia. Pues bien, a primeros de este septiembre último escribí una carta al señor alcalde, Jacinto Moliner, poniendo mi cargo de director del semanario a su disposición, manifestándole que ya son muchos años y quisiera dedicarme más de lleno o plenamente a la historia local, aunque él tenía la decisión.

Según me ha manifestado él mismo, se ha tenido en cuenta mi petición y próximamente se nombrará a otro director. No es el momento de las despedidas, porque sencillamente no me voy, continuo en el semanario como redactor, sin el peso de coordinar y también recibir algún disgustillo. He pasado varias veces por el juzgado. En una ocasión me dijo el juez que podían caer seis años y un día. ¡Libertad de expresión!

Com es pot comprovar, deixa la direcció del diari-et perquè després de la seua jubilació vol dedicar-se plenament a la història local i conta com, en més d'una ocasió, li ha tocat acudir al jutjat per temes relacionats amb els articles publicats en el setmanari.

Salvador Oliver Foix (14 octubre 2000, nº 2168 – 10 febrer 2001, nº 2184)

Per a substituir a Bover es va nomenar com a director a Salvador Oliver (1951), Diputat Provincial des de juliol de 1995. També va ser regidor de cultura en diferents legislatures i president del Partit Popular de Vinaròs des de desembre de 1992 fins gener de 1997. És autor de diversos articles i entrevistes publicades als setmanaris i periòdics locals.

La seua etapa va ser de transició, ja que l'alcaldia el va proposar com a director i es va traslladar a la comissió de Cultura. Tots els grups polítics (PP, PSOE i PVI) van acceptar el seu nomenament. Van haver canvis, com la impremta encarregada

d'editar el diariet que, com veurem en el pròxim apartat, va suposar un canvi molt fort. A febrer del 2001 va decidir abandonar el diariet ja que no estava d'acord en que un polític i regidor de cultura fos el director de la publicació.

Jacinto Moliner Meseguer (31 març 2001, nº 2191 – 14 juny 2003, nº 2303)

Amb la dimissió de Salvador, Jacinto Moliner (1943) va convertir-se en director per la seua pròpia condició d'alcalde. Era la primera vegada des del franquisme que un alcalde assumia la direcció del setmanari. Tot i això, Moliner va nomenar un cap de redacció que va ser qui va exercir les funcions de director per a no haver d'involucrar-se i evitar que la gent pogués pensar que des del seu càrrec d'alcalde feia una direcció partidista.

Moliner va ser alcalde de la ciutat des de juny del 1995 fins que la moció de censura del PSOE li va llevar l'alcaldia, que la va recuperar de nou després de les municipals de 1999 amb majoria absoluta. De la seua gestió política es recorda l'aprovació del Pla General d'Ordinació Urbana (PGOU), la urbanització de l'avinguda Maria Auxiliadora amb el seu pas soterrat baix la N-340 i la continuació de l'altre pas soterrat de l'avinguda Joan XXIII. També va ser durant el seu govern quan es va produir l'enderrocament de l'antic convent Sant Francesc¹², generant una gran controvèrsia. Es va mantenir com a director fins les eleccions municipals del 2003, quan va haver un canvi de govern i per tant, la seua consegüent renovació al front del setmanari.

Marian Fonellosa Torres (27 Setembre 2003, nº 2317 – 14 maig 2011, nº 2684)

Els resultats de les eleccions municipals del 2003 van possibilitar un govern d'esquerres després de l'acord entre PSPV-PSOE, PVI i Bloc-Esquerra Verda, que va convertir a Javier Balada (PVI) en la màxima autoritat municipal. Davant aquest nou escenari, era evident el nou canvi que s'anava a produir, i la persona designada va ser per primera vegada una dona: Marian Fonellosa.

Fonellosa, natural de Vinaròs, va ser mestra d'educació primària i llicenciada en geografia i història. Va exercir com a professora de primària a diferents destins fins arribar al CEIP Ntra. Sra. de l'Assumpció de Vinaròs i posteriorment del CEIP Manuel Foguet, d'on va ser la seua directora durant 14 anys. Una vegada va aprovar les oposicions a secundària va entrar a treballar a l'IES José Vilaplana i finalment a l'IES Leopoldo Querol fins a la seua jubilació al juny del 2010. L'any 2016 va estar guardonada amb el VIIè premi d'investigació històrica Borràs Jarque de Vinaròs.

La seua etapa al front del diariet es va caracteritzar per la seua imparcialitat i per aplicar el reglament establert. Després de 8 anys com a directora, va abandonar

¹² Declarat en ruïna a principis dels anys 90 per l'alcalde Bofill (PSOE) després d'uns despreniments al sostre.

abans de les eleccions del 2011, les quals van tindre un canvi de govern, amb tot el que això implicava.

Juan Esteller Grañana (25 juny 2011, nº 2690 – 12 novembre 2011, nº 2708)

Les eleccions municipal del 2011 van suposar un nou canvi de govern després de vuit anys de govern de l'esquerra. El Partit Popular va aconseguir la majoria absoluta i no va tenir problema per a poder governar. Per a dirigir el setmanari es va proposar a Juan Esteller Grañana (1948), un mestre i polític socialista.

Militant del PSOE, va ser escollit regidor a l'ajuntament de Sant Jordi i diputat de la diputació de Castelló al 1979. A les eleccions generals del 1982 va ser escollit senador per la província de Castelló. Va abandonar la política al 1986. Ha sigut mestre al CEIP Ntra. Sra. de la Misericòrdia, del qual també ha sigut director. El seu recorregut pel diariet és breu, ja que es va mantenir en el càrrec poc més de quatre mesos.

Juan Bautista Juan (3 desembre 2011, nº 2711 – 28 juliol 2012, nº 2743)

De nou i després de la sortida de l'anterior director, un alcalde del municipi torna a agafar la direcció de diariet. Juan (1965), alcalde de la ciutat des del 2011 fins al 2015, és enginyer tècnic agrícola en l'especialitat hortofrutícola i jardineria per la Universitat Politècnica de València. Va ser regidor de l'ajuntament de Vinaròs des de 2003 fins a l'arribada a l'alcaldia. Ha sigut president del PP de Vinaròs des del 2010 fins al 2017 amb l'elecció de Lluís Gandia. Actualment és Diputat de l'Àrea de Carreteres, Cicle de l'Aigua i Cooperació de l'Excma. diputació Provincial de Castelló.

Entre altres actuacions com alcalde de Vinaròs, destaca la conversió de l'antic solar del Convent Sant Francesc en un plaça jardí memorial sobre les restes arqueològiques del malmès convent. El projecte va optar a un premi internacional i va donar solució a una àrea durant anys degradada i utilitzada com aparcament de pagament. Al front del setmanari va estar poc temps, fins a trobar a la persona que pogués fer-se càrrec.

Lluís Gandia Querol (4 agost 2012, nº 2744 – juny 2015)

La persona escollida va ser Lluís Gandia Querol (1980), qui va entrar en agost del 2012 i es va mantenir en la direcció fins a les eleccions municipals del 2015, quan va haver un canvi de govern. És llicenciat en Ciències polítiques i de l'administració per la Universitat Autònoma de Barcelona. Es va afiliar a les Noves Generacions del PP al 1998, d'on va ser el seu president local des del 2004 fins al 2010.

Regidor des del 2007, quan el PP va accedir al govern al 2011 va ser nomenat primer tinent d'alcalde i va ocupar la regidoria de cultura i participació ciutadana. Actualment treballa com auxiliar administratiu en el departament de Salut de Vinaròs i des del 2017 és president del PP de Vinaròs després de succeir a Juan Bautista Juan.

Enric Pla (juny 2015)

Després de les eleccions municipals del 2015 arribem als 60 anys de la publicació del setmanari. En aquests moments el seu director és de nou el alcalde de la ciutat, en aquest cas, Enric Pla (1959), qui va assegurar que estava buscant a la persona adequada per a ficar-se al front de l'emblemàtica publicació, tot i que encara no s'ha donat a conèixer. Com a director del setmanari, es va aprovar amb els vots favorables de l'equip de govern el canvi en el reglament del diariet que limitava els espais d'opinió política a articles redactats amb la tipografia habitual i no cartells, imatges o proclames. Un canvi molt criticat per l'oposició.

L'arribada d'Enric al govern es deu al conegut com Pacte de les Cavallerisses, que van conformar l'agrupació d'electors creada pocs mesos abans Tots i Totes Som Vinaròs (TSV), el PSPV-PSOE i Compromís. És llicenciat en Història Moderna a la Universitat de València l'any 1981 i professor d'institut de geografia i història per oposició des de 1984. És catedràtic a l'IES Leopoldo Querol.

Fins aquí arribem al final del recorregut de més de 60 anys del diariet, on han passat un total de 15 directors diferents. A continuació es mostra una taula on es resumeixen les principals dades de cadascun dels directors.

Directors del Setmanari				
Nº	Nom	Inici	Fi	Govern
1	Jaime Nos Ruiz	Març 1957	Octubre 1967	Franquisme
2	Fco. José Balada Castell	Octubre 1967	Febrer 1971	Franquisme
3	Luis Franco Juan	Febrer 1971	Abril 1978	Franquisme Transició
Primeres eleccions democràtiques				
4	Juan Bover Puig	Juny 1979	Novembre 1980	PSOE
5	Pedro Vidal Tabueña	Novembre 1980	Maig 1982	PSOE
6	J. M. Palacios Bover	Juliol 1982	Juliol 1995	PSOE
Eleccions amb canvi de govern				
7	Juan Bover Puig	Juliol 1995	Febrer 1998	PP
8	Jordi Romeu Llorach	Febrer 1998	Maig 1999	PSOE (moció)
9	Gaspar Redó Juan	Maig 1999	Juliol 1999	PSOE (moció)
Eleccions amb canvi de govern				
10	Juan Bover Puig	Juliol 1999	Octubre 2000	PP
11	Salvador Oliver Foix	Octubre 2000	Febrer 2001	PP
12	Jacinto Moliner Meseguer	Març 2001	Juny 2003	PP
Eleccions amb canvi de govern				
13	Marian Fonellosa Torres	Setembre 2003	Maig 2011	PSOE/PVI
Eleccions amb canvi de govern				
14	Juan Esteller Grañana	Juny 2011	Novembre 2011	PP
15	Juan Bautista Juan	Desembre 2011	Juliol 2012	PP

16	Lluís Gandia Querol	Agost 2012	Juny 2015	PP
Eleccions amb canvi de govern				
17	Enric Pla Vall	Juny 2015	Actualment	TSV

Taula 1: Relació dels directors del setmanari amb els canvis de govern. Font: elaboració pròpia

3.2 Èpoques

El recorregut del diariet al llarg de 60 anys el podem resumir en 3 èpoques diferenciades, que estan estretament relacionades en els canvis polítics del moment i marcades per importants variacions estètiques en el disseny i composició tant de la portada com de l'estructura interna del setmanari.

Pel que fa a la capçalera, es farà especial èmfasi arran d'una sèrie d'articles que va publicar l'historiador vinarossenc José Antonio Gómez Sanjuán al diariet entre els números 2061 y 2065 (corresponents a finals d'agost i tot el mes de setembre del 1998). En aquests articles Gómez Sanjuán fa un acurat recorregut per l'evolució de la capçalera que utilitzarem com a referència per a poder analitzar-ho en detall. Previ a aquesta sèrie d'articles trobem una altra publicació l'any 1982 de Gómez Sanjuán en el diariet número 1273, on en la pàgina 29 es realitzen comentaris sobre la premsa local que també ens serveixen de referència.

Capçalera original. Font: Setmanari Vinaròs n. 1

- **Primera època** (30 març 1957 – 31 desembre 1965)

Aquesta primera època és la del naixement de la publicació, s'emmarca entre març de 1957 i desembre de 1965 i conté de l'1 al 459. La principal diferència en aquest període és la cuidada impressió del setmanari pròpia de l'època, portada a terme per la impremta Soto, ubicada al carrer Socors, 30.

Baix el lema de "*Semanario de divulgación e información local*" es pot apreciar un setmanari molt modest, de recursos limitats, però també molt cuidat i fet amb molta

estima per part del director i especialment del cos de redactors, que s'encarregaven setmanalment per a que la publicació pogués sortir endavant. Sens dubte, la calidesa de la tipografia i les poques pàgines que el conformaven (8 pàgines les edicions normals, 12 els extres de festes) fan d'ell un setmanari molt familiar.

El diariet naix amb el nom de *Vinaroz*, tal i com s'establia atenent al context socio-polític de l'època. Ja des de l'inici apareix la capçalera (de 5 per 17,5cm) amb el color roig tant característic que ha arribat fins a les edicions dels nostres dies. I és que exceptuant alguns números que van aparèixer en diferents tonalitats, el roig sempre ha estat el color amb el que s'ha identificat.

A més, a l'esquerra de la capçalera, lleugerament sobre la lletra V apareixia l'escut de Vinaròs i darrere d'ell, un símbol feixista que dona compte de l'època en que va nàixer la publicació, sota el règim dictatorial del franquisme. Es tracta del jou i el feix de fletxes, un símbol ja utilitzat pels Reis Catòlics com a senyal d'unió entre la corona de Castella i la d'Aragó que el franquisme va adoptar com a emblema (a l'igual que l'àguila de Sant Joan Evangelista).

Pel que fa a l'autoria del disseny, no podem oblidar qui va ser l'encarregat de realitzar-lo. Es tracta d'Antonio Carbonell, tal com es pot apreciar a la part esquerra de l'escut, on durant la primera època apareix la signatura Cll., pertanyent sense cap mena de dubte, a un dels col·laboradors més assidus de la publicació.

Com a curiositat, és en aquesta primera època, concretament en el número 11 (pàg. 4), de l'any 1957, on s'entrevista a un jove i desconegut Carles Santos, de 16 anys. Tot i la seua curta edat, és interessant analitzar l'entrevista, perquè ja deixa entreveure la seua personalitat i tot allò que ha aconseguit malgrat la seua joventut. A més, es publica una caricatura de la mà de Carbonell. Per últim, les profètiques paraules que l'entrevistador, Foguet, fa sobre Santos: "*Carlos Santos es, más bien, dinámico y jovial; un prodigio del piano, real y tangible, pese a su juventud, una bella promesa de artista verdad*".

- **Segona època** (14 maig 1967 – 8 abril 1978)

El setmanari torna a publicar-se a partir del dissabte 14 de maig de 1967, després d'un any i quatre mesos sense veure la llum. En aquesta nova etapa la numeració comença de nou des del número 1 amb l'afegit de "Segona època". Aquest sistema es manté fins el 27 de març de 1971, que amb un número especial pel 15è aniversari de la publicació, es decideix tornar a l'antiga, sumant els 202 números ja publicats d'aquesta època, per tant ens trobem en el 731.

En aquesta nova etapa es canvia d'impremta i s'aposta per Mialfo¹³, propietat del vinarossenc Sebastià Albella Mayor, situada a Castelló, que introdueix alguns

13 MIALFO: acrònim format per les dos primeres lletres dels cognoms Miralles, Albella i Forcada.

canvis més moderns. Com a novetats, es combinen diferents notícies en la portada que han succeït i d'altres que succeiran durant el cap de setmana. El diariet amplia les seues pàgines en les edicions normals fins a un total de 12, mentre que els especials varien entre la trentena i el mig centenar (depenent del tipus de festivitat).

És interessant remarcar que el setmanari de la primera època era d'informació local i en aquesta ocasió passa a ser-ho comarcal, una pretensió que Sanjuán considerà que va fracassar de manera estrepitosa tot i els esforços que els va prestar el doctor Vicente Mezquita, molt actiu en els pobles de la nostra comarca.

Es va voler realitzar un canvi significatiu de la capçalera, que es va encomanar a Gómez Sanjuán, qui explica que es va encarregar de dibuixar-la intentant respectar al màxim el disseny original. Per aconseguir-ho es va limitar a calcar l'antiga capçalera (mantenint l'ortografia del nom del poble), eliminant la línia inferior que subratllava el títol, per tal de simplificar-ho al màxim. El principal canvi va consistir en un nou disseny de l'escut, amb el jou i el feix de fletxes, on va buscar un escut més clàssic disposat sobre una bitlleta. Allò que sí que va desaparèixer, evidentment, va ser la signatura de Carbonell. D'altra banda es va afegir, a la dreta de tot, el número '67, corresponent a l'any en el que es crea aquesta nova capçalera. Aquesta capçalera va passar a tindre una dimensió de 5x18 cm, en lloc dels 5 per 17,5 de l'original. A més, el format del setmanari havia passat a ser de 26 per 36 cm, en lloc de 21 per 32 cm. Aquests 5 cm. d'excés van ser ocupats per un xicotet requadre que va començar a emplenar-se, inicialment, en alguna notícia destacada, però que després es va canviar la seua funcionalitat.

També canvia l'estètica general de la publicació. La capçalera, per exemple, s'enquadra en color i el nom de Vinaròs apareix en negre emmarcat baix un color determinat que va variant. Després de la primera època on es va apostar pel color roig, en aquesta etapa es decideix que cada número siga d'un color distint, per tant cada setmana podem veure una capçalera diferent. Els colors se van alternant i sempre són el mateix tipus: verd, roig, groc, morat, taronja, gris, blau... Aquest

Capçalera verd clar. Font: Setmanari Vinaròs n. 2 (2ª època)

Capçalera roja. Font: Setmanari Vinaròs n. 3 (2ª època)

Capçalera groga. Font: Setmanari Vinaròs n. 4 (2ª època)

Capçalera morada. Font: Setmanari Vinaròs n. 6 (2ª època)

Capçalera taronja. Font: Setmanari Vinaròs n. 7 (2ª època)

Capçalera blau fosc. Font: Setmanari Vinaròs n. 9 (2ª època)

Capçalera grisa. Font: Setmanari Vinaròs n. 10 (2ª època)

Capçalera blau clar. Font: Setmanari Vinaròs n. 12 (2ª època)

Capçalera verd fosc. Font: Setmanari Vinaròs n. 15 (2ª època)

canvi de colors en cada número aconseguia diferenciar el diariet cada setmana i, baix el punt de vista de Sanjuán, li donava una major personalitat.

Esta alternança en els colors de la capçalera es mantindrà fins al primer número de l'any 1974, és a dir, quasi sis anys amb aquesta dinàmica fins a tornar de manera definitiva al roig característic amb el que identifiquem la publicació. A continuació, es deixen diferents exemples de la varietat de colors a les portades del diariet:

Aquest disseny es manté fins al número 195 (numeració de la segona època), del 30 de gener de 1971, on apareixen nous canvis. En aquesta ocasió, el requadre on abans s'afegien els titulars de les notícies més destacades s'ocupa per la data i diferents dades relatives a la redacció i la composició editorial del setmanari. D'aquesta manera, la capçalera quedava reduïda a 3 x 11 cm: la meitat de l'amplada de la publicació.

Capçalera petita. Font: Setmanari Vinaròs n. 195 (2ª època)

Aquest canvi dura poc, ja que al número 200 es torna a la seua mida original de 5 x 18 cm i desapareix gran part de la informació que es donava al voltant de l'edició, reduint-ho simplement al número, la data de publicació i el dipòsit legal.

Versió de la capçalera roja. Font: Setmanari Vinaròs n. 200 (2ª època)

Segons conta Gómez Sanjuán, durant la primera meitat de l'any 1971 es volia retornar la impressió del setmanari de la Imprenta Mialfo de Castelló a la vinarossenca Soto. Per a remarcar aquest important canvi, se li va encomanar de nou a Gómez Sanjuán el disseny d'una nova capçalera per a diferenciar el canvi de època que es volia assenyalar.

Tal com apareix en els articles referits al principi d'aquesta secció, Sanjuán va pretendre respectar l'estructura original, però amb un toc més elegant, ja que per aquelles dates el diariet ja començava a ser un mitjà de publicació veterà.

El que va intentar va ser dibuixar el nom en lletres gòtiques, un estil present en molts de rotatius estrangers, però que a Espanya no s'utilitzava. Tot i la incor-

recció, una de les novetats va ser la corona reial "tancada", que va ser una exigència de la redacció. Hem de recordar que Vinaròs no es tracta d'una vila reial i, per tant, havia d'utilitzar la corona reial oberta. D'altra banda, es seguia mantenint l'escut amb el jou i el feix de fletxes que encara era oficial i es traslladava a la part central inferior de la capçalera, afegint una cinta amb el lema "*Muy noble y leal Ciudad*".

Prototip de capçalera que no es va arribar a utilitzar.

Font: Setmanari Vinaròs n. 2063

A mitjans de l'any 1971, quan tot aquest disseny estava enllestit, es va haver de desistir, atès que es va nomenar com a president de la diputació al senyor Francisco Albella Rectó. Les raons les hem de buscar en que, segons Gómez Sanjuán, el setmanari s'editava en la tipografia del pare del nou president de la diputació i per tant es va cancel·lar el projecte de capçalera que mai va veure la llum.

Deixant a banda aquesta curiositat en quant al frustrat canvi de capçalera per part de Gómez Sanjuán, és a partir del número 1049, del 30 d'abril de 1977, quan finalment es lleva el jou i el feix de fletxes de la capçalera, tot i que encara es pot apreciar la silueta ja que al llevar-ho es queda la imatge sense pintar del mateix color que el fons.

Capçalera sense el jou amb el feix de fletxes. Font: Setmanari Vinaròs n. 1049

En aquest número encara apareix, al final del títol *Vinaroz*, la firma de l'any en que es va crear. Ja en el següent número, el 1050, es canvia lleugerament el disseny del títol, s'elimina la data del dibuix i s'unifica el color roig per a llevar la marca que s'havia quedat al llevar el jou amb el feix de fletxes. L'escut s'engrandeix de forma considerable incloent la creu roja i plana de Sant Jordi, per la seua vinculació amb l'ordre de Montesa.

Capçalera tota roja. Font: Setmanari Vinaròs n. 1050

Per últim, la capçalera queda d'esta manera al següent número i ja es mantindrà així fins al canvi d'època, amb l'escut en color blanc i la caixa d'informació editorial també. La corona de l'escut es canvia, i de la ducal es passa a utilitzar la reial (tancada).

Versió de la capçalera roja. Font: Setmanari Vinaròs n. 1051

- **Tercera època** (23 juny 1979).

Després del final de la dictadura i l'inici de la democràcia, el diariet va poder tornar a publicar-se, quan havia passat més d'un any de l'últim número. En aquesta ocasió es parla ja d'una tercera època, i és evident

Logotip de la Impremta Dassoy. Font: Setmanari Vinaròs n. 1535 .

el canvi perquè ve de la mà d'una nova impremta amb la que es comença a editar el diariet. Es tracta de la Impremta Dassoy, ubicada a Sant Carles de la Ràpita, i que es va encarregar de publicar el setmanari en format 73x27 fins a l'any 2000.

Amb la recent estrenada democràcia, els canvis de disseny del setmanari són més que evidents. El més important és que per primera vegada apareix el nom de la ciutat de manera correcta: Vinaròs. Les lletres de la capçalera són blanques sota un fons roig amb l'enunciat (per primera vegada en valencià) de *Setmanari d'informació local*. D'altra banda, a l'esquerra apareix l'escut de Vinaròs de color blanc (més tard passaria a ser negre). La capçalera, en aquesta ocasió ocupa tot l'ample de la portada, eliminant el requadre on solien anar les referències de l'editorial, que s'afegeixen a la part inferior.

Versió de la capçalera roja. Font: Setmanari Vinaròs n. 2066

El contingut del setmanari es va ampliant progressivament (de les 12 pàgines en edicions normals es passa a 20), senyal de la bona acollida entre els veïns de la localitat que cada dissabte l'adquireixen per a mantenir-se informats de tot allò que passa al municipi. De la mateixa manera, durant aquesta època la tirada es va augmentant progressivament fins arribar a una tirada propera als dos mil exemplars setmanals.

Versió de la capçalera amb l'escut a color. Font: Setmanari Vinaròs n. 2067

A finals de la dècada dels 90, concretament l'any 1998, va haver un altre canvi notable. En aquesta ocasió l'escut de Vinaròs que apareixia a la part esquerra de la capçalera va deixar de ser en blanc i negre i es va transformat a tot color, en una línia molt més moderna i visualment atractiva. El canvi es va produir en el número 2067, que correspon al dissabte 10 d'octubre de 1998.

L'arribada dels anys 2000 va suposar un renovació per al diariet, ja que una altra empresa va ser la que va guanyar el concurs públic per a fer-se càrrec de la impressió. Això va comportar notables modificacions en el format de publicació del setmanari. El primer diariet amb el canvi de format va ser el número 2167, amb data del 7 d'octubre del 2000, i es va mantenir fins a juliol del 2004.

La guanyadora va ser la impremta PECSA de Castelló (editora del conegut diari *Mediterráneo*), que va apostar per un nou disseny en paper i format de diari, modernitzant i professionalitzant el diariet apropant-lo a allò que és avui en dia. Aquest canvi va ser molt trencador, ja que el paper escollit no va ser l'adequat i els veïns estaven acostumats a allò que sempre havien conegut. Tot i els problemes amb els tipus de paper, es van ordenar les temàtiques i per primera vegada les pàgines estaven estructurades per seccions d'una forma més lògica i coherent.

D'altra banda, la qualificació de 3ª època que es portava afegint a la capçalera juntament amb l'any del diariet, es va eliminar a partir del número 2327, corresponent al dissabte 6 de desembre de 2003, tancant una etapa de més de 40 anys en que s'havia volgut diferenciar el setmanari en diferents èpoques marcades pels canvis més importants.

Per últim, el diariet que ha arribat fins als nostres dies s'imprimeix a l'impremta Castell, de Vinaròs, des d'agost de 2004. Quasi 40 anys després, el diariet tornava a imprimir-se al poble, tot i que en aquesta ocasió no va ser en l'impremta Soto. El canvi es va produir a partir del número 2352 del dissabte 14 d'agost de 2004, on de nou es va tornar a modificar la capçalera tal i com es pot comprovar, eliminant la capça d'informació de la dreta pel sobrenom "el diariet" i estilitzant l'escut de Vinaròs, que torna a utilitzar la corona ducal oberta.

Versió de la capçalera amb la impremta actual. Font: Setmanari Vinaròs n. 2351

El disseny modern i actual va anar millorant-se fins que al febrer del 2006 es passa a l'edició del setmanari a tot color, no tan sols en la portada, sinó en tot el seu contingut. Concretament va ser el 10 de novembre de 2007, el número 2511, quan es va passar definitivament a la que per ara és l'última capçalera que utilitza el nostre setmanari, dividida en dos parts, la primera i més llarga, que inclou l'escut a color i el nom de la publicació, mentre que l'altra, és la tradicional caixa d'informació que conté la data, el número, el preu i el sobrenom: el diariet.

Versió actual. Font: Setmanari Vinaròs n. 2724

3.3 Contingut

- Valencià

Històricament, la llengua pròpia a Vinaròs i predominant en el nostre entorn ha sigut el valencià, un fet del qual el setmanari deixa testimoni. Tot i que al 1957 quan es va fundar el diariet Espanya estava sota el règim franquista, es va publicar alguna cosa en valencià. Van ser poemes exclusivament, escrits en la nostra llengua i generalment sense cap tipus de correcció gramatical, ja que estaven escrits de la mateixa manera com es parlava. Un bon exemple és aquest poema de Josep Sebastià Farga Esteller que es va publicar en el número 7, l'11 de maig de 1957.

Brillen los estels al rás
del blau-cel-fosch de la nit,
al trasnochadó compás
de lo mestralench bufit.
Canta un gal l'alba del día
per la gana desvelat,
en dianera sintonía
una gata, bufa a un gat.
- ¡Bona nit sinyó Pepet!
-Bon día dirás, María.
-¡Tan-si-va!... Si mos fá frét,
ni bona nit, ni bon día,
La brusa de llargs faldóns,
cinturó de mitja volta,
cantán estranyes cançons
en veu de molt poca solta.
Gorra al cap tapán la calva,
sarcástich morro apretat,
el pobre, que es una malva
camina en aire achulat.
-¿Pos ahon vás Pepet, ahon vás?
- «Donde las aguas me llevan
que a los que mucho se elevan
de más alto caer verás ».
Un borracho ampedernit;
filosofich, liberal,
patriota, ancondolit
pel desastre d' Annual.

-«Espanya limita al Norte...
La vergüe nsa marroquí...
¡De «Cuba» volvió Limorte ...
¡con lo bién que se está allí!
Inofensiu, gran artiste
un pintó decoradó,
precursó existencialiste
de Picasso i de Sigró
Llustradó de paredotes,
d'alcobes i minjadós
especialiste en granotes
i en los burrets voladós.
Ton germá, era l'Abelet,
per fámul de mosén Bel,
sé un Caín, era el teu dret ,
i, eres bó ¡coses del cel!
Son teus unichs enemichs
la filoxera i'1 mildeu;
que un borrarxo lingue amichs
es algo que no te preu.
Desde'l Puig a Vistabella,
¡Salve, seps d'escanyavella,
de requeno, de directe,
moscatell, pampa-redona,
del ví negre, del claret!
Mareijat o circunspecte,
millóns de grasies vos dona,
per «seculé », l'Abelet.

Com es pot comprovar, aquest poema està dedicat a José Forner Cherta, més conegut com l'Abelet, un destacat personatge popular vinarossenc de l'època de la postguerra i recordat per la seua afecció al vi.

Més endavant, cap a finals del règim franquista van començar a aparèixer, a banda dels poemes, alguns articles i informacions en valencià, especialment del Centre Excursionista de Vinaròs, una associació creada al 1971. Amb la mort de Franco començà a canviar; es fan articles d'opinió i altres debats que plantegen la importància de la defensa de la llengua i del seu ús, que es van alternant en diferents números i que argumenten un llarg debat amb unes conclusions molt interessants.

A més, es fan molts d'articles al voltant del nom de la ciutat i del seu canvi, com aquells que van publicar l'Associació Cultural Amics de Vinaròs i que podem trobar un exemple en el número 1057, del 25 de juny de 1977, a la pàgina 9. Aquests articles solien tindre resposta d'altres lectors que discrepaven i la discussió s'allargava durant diferents mesos en el setmanari.

El canvi més important es dona el 23 de juny de 1979, que com ja hem vist, té lloc el canvi de nom del setmanari, que deixa d'utilitzar la denominació incorrecta en castellà *Vinaroz*, i passa a denominar-se *Vinaròs*. A més, el títol de les seccions passa a ser en valencià tot i que el contingut encara predomina en castellà, fet que anirà canviant amb el pas dels anys.

- **Seccions clàssiques**

A continuació podrem rememorar aquelles seccions que han estat més temps publicades al llarg de les diferents èpoques del setmanari, així com les més emblemàtiques, recordades o curioses.

Noticiari → *Información local* → Informació municipal/Actualitat

Una de les seccions tradicionals i que ha estat present durant les diferents etapes del setmanari ha sigut la de les notícies. Tot i el canvi de noms i l'estructuració pròpia de l'apartat, el contingut informatiu sempre ha format part del diariet.

És, sens dubte, una de les parts fonamentals de la publicació i eix del desenvolupament de la resta de continguts. Inicialment baix el nom de *Noticario*, que anava acompanyat pel bonic dibuix de la part superior de l'església arxiprestal i del campanar, fet que ja donava a entendre que aquelles notícies tractades afectarien a l'àmbit municipal de Vinaròs, en diferents vessants.

Més tard va evolucionar baix el nom de "*Información local*", i dins d'ella hi havia un apartat propi titulat "*Ecos de la sociedad*", en el que apareixen els naixements, els batejos, les comunions i les futures esposalles. Una secció que aportava in-

formació ja no sols del propi municipi a nivell consistorial, sinó que era un xicotet reflex de la vida dels veïns i d'aquells successos que tenien lloc a Vinaròs al llarg de la setmana. Avui en dia tenim les xarxes socials, els telèfons mòbils, les tauletes digitals, internet, però en aquella època era la via exclusiva per la qual comunicar i assabentar-se dels successos més importants del poble.

Amb el pas dels anys va seguir evolucionant i es va diferenciar entre la informació municipal de caràcter més oficial i aquells temes d'actualitat amb diferents actuacions o propostes que podien anar des de l'àmbit cultural, festiu o social.

Dibuix d'Antonio Carbonell de la part superior de la façana de l'Arxiprestal i el campanar. Font: Setmanari Vinaròs n. 416

Sonrisas – Antonio Soler Carbonell

Antonio Soler Carbonell (1911 – 1998) va ser un col·laborador que va destacar especialment per la seua vessant com a dibuixant i caricaturista. Mestre nacional per oposicions, va ser director d'una de les escoles d'Alcalà de Xivert i va exercir, entre altres, al col·legi Sant Sebastià de Vinaròs. Va publicar una gran quantitat de llibres en el camp pedagògic, il·lustrant molts d'ells (Redó, 2008: 177).

Guardonat amb el Premi Prima Luce en 1995 pel llibre d'iniciació a la lectura "*Antorcha*", va publicar gran quantitat d'acudits al setmanari durant la seua trajectòria. Utilitzava com a pseudònim dels seus articles O'Neil, O'Nell o Don Antonio, i se'l recorda especialment per la seua sèrie de "*Sonrisas*", que l'editorial Antinea va recopilar en un llibre especial.

Ja en el diariet número 2 (pàgina 4), trobem la primera publicació de Carbonell, amb una breu poesia escrita en castellà. També trobem col·laboracions seues en números successius com poden ser el 8, 10, 12... on, entre altres, publica xicotetes històries com una història d'amor en clau d'humor.

En altres ocasions, aparcava les característiques *Sonrisas* i les transformava en *Chispas veraniegas*, modificant-ne el nom però mantenint l'essència del contingut. També trobem al llarg de les seues col·laboracions diferents variacions de les omnipresents *Sonrisas* en animals (*Zoonrisas*), en aliments per les dates nadalenques (*Sonrisas gastronòmiques*) o relacionades en la religió (*Sonrisas místicas*). D'entre totes elles rescatem les següents:

SONRISAS

Capçalera de la secció d'Antonio Carbonell. Font: Setmanari Vinaròs n. 956

Sonrisas

(Dissabte, 19 de juliol de 1975. N° 956, pg. 3)

La Y dice al niño: "Tómame y hazte un tirachinas".

La línea quebrada es una línea recta que se puso a bailar el rock.

Por supuesto, el gallo es un "cantamañanas".

Cuando el calor aprieta, las palabras que tienen X hacen funcionar su ventilador.

Amparada tras el biombo del eclipse lunar, la Luna aprovecha para cambiarse el camión.

Violencia: ya hasta el peluquero nos seca el cabello a punta de pistola.

Zoonrisas

(Dissabte, 18 d'octubre de 1975. N° 969, pg. 8)

A la jirafa se le agrietó la pintura.

El gorrión es el "foriño" de los pájaros.

La roca: "¿Quién me hace cosquillas?".

El cangrejo: "Soy yo".

El jabalí es un cerdo que se echó al monte armado con un par de navajas.

Los peces solo saben pronunciar la O.

Erizo de mar: cactus submarino.

Sonrisas gastronómicas

(Dissabte, 20 de diciembre de 1975. N° 978. Extra de Nadal, pg. 13)

- Yo solo como langostinos en las grandes ocasiones.
- ¿Y cuándo son para ti las grandes ocasiones?
- Cuando puedo comer langostinos.

El cascanueces del millonario se llama "cascalangostas".

El flan tiembla de terror, porque sabe que no habrá indulto.

Es peligroso decir "Estoy hecho migas", delante de los gorriones.

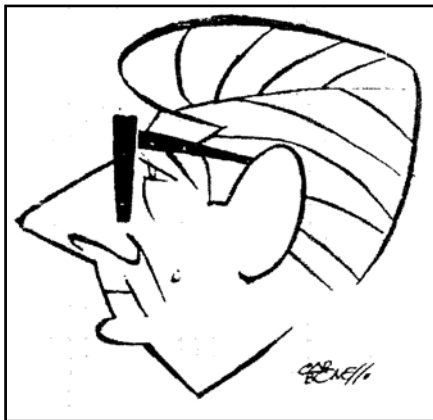
Sí, no, sí, no... El gran amador ya solo prefería deshojar la alcachofa de una buena mesa.

Por el interrogante de su cola, el gallo se pregunta: "¿Cómo me guisarán?"

És interessant analitzar l'ús que fa dels acudits, utilitzant en alguna ocasió el llagostí o la carxofa com a element temàtic. Sense dir-ho de forma expressa, és evident que fa una clara referència a la rivalitat històrica d'ambdues localitats veïnes. També sembla divertit veure algunes coses que avui en dia són normals, com l'assecador de pèl, que en aquell temps es feia broma pel seu tipus de forma similar al d'una pistola.

És un xicotet recull del grandíssim repertori que va arribar a utilitzar, i en moltes ocasions en una intenció d'arribar als mes menuts, en acudits relacionats en la forma de les lletres. Sens dubte, un gran recurs que va saber aprofitar i que ben segur que a molts dels lectors els ha tret algun somriure, tal i com advertia al títol mateix de la secció.

Com a dibuixant, va ser l'encarregat, com ja hem vist en un dels apartats anteriors d'aquest treball, de crear la capçalera del diariet en la seua primera etapa. La seua destresa en la caricatura la demostra en el seu propi autoretrat, que es va fer l'any 1967 i que reflexa fidelment els seus trets físics més característics.

Autoretrat d'Antonio Carbonell. Font: Setmanari Vinaròs n. 2060

D'altra banda, la seua importància com a personalitat a Vinaròs va fer que altres artistes del poble el caricaturitzaren, com va ser el cas del dibuixant Hortas, que l'any 1992 va plasmar a Carbonell en unes senzilles línies

Carbonell va faltar en València el 18 d'agost de 1998, i quatre dies després es feia ressò de la notícia en el número 2.060 el setmanari en el que durant tants d'anys

havia col·laborat. A banda de les esqueles que tant familiars, el consell de redacció i l'ajuntament li van publicar, se li va dedicar una pàgina en exclusiva per al seu comiat, on tant el director de la publicació en aquell moment (Jordi Romeu), com un dels seus companys (Sebastián Miralles Selma), van escriure diferents columnes expressant el seu condol per aquesta pèrdua.

És interessant remarcar un xicotet fragment de l'escrit de Miralles, on mostra el seu afecte i tot el seu condol:

Nos unía una cierta y mutua admiración y afecto. No nacido en Vinaròs, era un vinarocense. Aquí se formó desde niño y aquí desarrolló su vida como la de su familia toda. Vinaròs, con su muerte está de luto. Un vinarocense de corazón, simpatía y talento se nos va. Me sumo al dolor de toda su familia, especialmente al de su esposa María, que sabe del afecto que siempre he sentido por Antonio y por cuya alma rezo.

A més, es va publicar una de les seues poesies, titulada "Las veles", i per últim es va advertir que la pròxima setmana es publicaria una col·laboració de José A. Gómez Sanjuán sobre la capçalera del *Vinaròs* que ell va elaborar.

Jocs

Els passatemps són uns recursos tradicionalment utilitzats per publicacions periòdiques amb la finalitat d'entretenir. En aquest cas tenien una doble funció, ja que per ser jocs relacionats d'alguna manera amb la història vinarossenca, divertien i ensenyaven.

Des del primer número es van publicar diferents mots encreuats per a completar amb algunes elements relacionats amb Vinaròs. L'any 1975 se'n troben molts signats per A.C.S., especialment les endevinalles, 100% vinarossenques, i que ficaven a prova els coneixements culturals i històrics relacionats en aspectes del municipi. Aquest fet dóna bon exemple del diariet que es volia oferir, una publicació del poble i per al poble, propera, cuidada i relacionada en aspectes del municipi per al gaudi i entreteniment dels mateixos veïns. Deixem tres exemples d'endevinalles aparegudes al diariet (ja resoltes), de tres personatges molt coneguts al poble publicades per "Bachiller" (Antonio Carbonell) i "L'altre" (Manuel Foguet):

Caricatura per part d'Hortas l'any 1992.
Font: J. R. Hortas: historia a punta de lápiz (Col·lecció Mare Nostrum, 50)

Antonio Carbonell

Té alumnes per a ensenya,
 bona mussa per a escriure;
 n'antén d'humor i pinta
 i de xistes pa fer riure.
 Fa adornos i floritures
 en lo llapis a la ma,
 i fa unes caricatures
 que, sols, els falta parla.
 ¿Qui serà este bon sinyó
 de monyera mitj griseta
 que, del port a la Placeta,
 passeija que Déu n'hi dó? ...
 L'ALTRE

Ricardo Santos

Es jove encara i templat;
 sempre'l voreu de visita;
 té un ull clínic afinat
 que, en lo seu, és deis que pita.
 Si hagués pintat, de bon tres,
 avui, Picasso, un batiste;
 i ha donat a Vinaròs
 un fill que és gran pianista.
 Al xiquet, si se't costipa,
 te'l curarà, i a tú el fetge.
 ¿L'endevines? ... Es un metge
 que està apegat a una pipa.
 BACHILLER

Manuel Foguet

Llitterat de naiximent,
 escriu comedies i articles;
 pa'ls versos, és un torrent
 i un riu d'afans pa'ls discipuls.
 Es actiu i ponderat,
 de concerts i bandes guia;
 en prensa, una autoritat;
 i, en la nostra poesia,
 de la rima fa el · que vol
 i és lo caliu anceset.
 1, si encara no l'has tret,
 ¡pos xé, bona nit cresoll
 BACHILLER

Per últim, deixem també, com a mostra, un dels tantíssims qüestionaris locals que es confeccionaven per al setmanari i emplacem als lectors a buscar diferents números de l'any 1975, on apareixen setmanalment més qüestionaris que resulten alhora divertits i curiosos.

CUESTIONARIO LOCAL (Diariet número 965, 20 de setembre de 1975)**(Elegir la respuesta adecuada)**

HISTORIA.- En 1880, Alfonso XII concede a Vinaroz el título de ciudad. Anteriormente, y siguiendo esta escala honorífica, era una Villa, título otorgado por el maestro de Montesa, fray Francés Lanzol de Romaní. ¿Sabe Ud. en qué año?

- a) 1540 b) 1640 c) 1740 d) 1840

PERSONAJES.- Vivió en el siglo XVIII. Fue Obispo auxiliar de Valencia y de Solsona. Catedrático de la Universidad de Valencia. Tiene dedicada una calle. ¿De quién se trata?

- a) Ilmo. Ramón Melchor Magí c) Ilmo. Rafael Lasala
 b) Ilmo. J. Domingo Costa y Borrás d) Ilmo. Meseguer y Costa

TOROS. - El 8 de agosto de 1965 se produce un hecho insólito en nuestra Plaza. Se concede la única alternativa que ha tenido lugar a lo largo de la historia de nuestro coso. Con la asistencia de Dalí y toros de Sánchez-Arjona, Hnos., para los diestros Efraín Girón (que actuaba como padrino), «Serranito» (testigo) y para el que tomaba la alternativa. ¿Quién era?

- a) Juan de Dios Salazar c) Manuel Amador
 b) Emilio Oliva d) «El Caracol»

CURIOSIDADES.- En noviembre de 1959, el Ministro de Agricultura visita nuestra ciudad. ¿De qué político hablamos?

- a) D. Cirilo Cánovas García c) D. Rafael Cavestany de Anduaga
b) D. Adolfo Díaz-Ambrona d) D. Tomás de Allende y García-Báxter

CURIOSIDADES.- ¿Sabe Ud. cuántos metros de altura tiene el monolito tan justamente dedicado al insigne Costa y Borrás?

- a) 4 m. b) 6 m. c) 8 m. d) 10 m.

HISTORIA:1540.

PERSONAJES: Ilmo. Rafael Lasala.

TOROS: Juan de Dios Salazar.

CURIOSIDADES: D. Cirilo Cánovas García.

CURIOSIDADES: 8 m

Colònies vinarossenques

Capçalera de la secció "Colonias Vinarocenses". Font: Setmanari Vinaròs n. 1

Les Colònies vinarossenques també han estat molt presents des del naixement de la publicació, ja que en aquell primer número es crea aquesta secció per a donar veu a aquells vinarocenses que per diferents motius residien fora del municipi. La capçalera, de nou va estar confeccionada per Carbonell, com moltes altres elements gràfics del setmanari. D'aquesta manera es donava naixement a una secció que al llarg dels anys ha permès donar veu a diferents colònies de vinarocenses:

Con un saludo fraternal a cuantos vinarocenses, alejados de la tierra, viven en pueblos y ciudades de la geografía patria y en el extranjero, abrimos esta sección de nuestro semanario. Ella ha de recoger el eco social de las colonias vinarocenses esparcidas por doquiera y aspira a establecer una periódica comunicación entre los hijos de nuestra ciudad ausentes y los que tenemos la dicha de seguir en ella. Barcelona, Valencia, Madrid, como ejemplo de las colonias más numerosas, estarán presentes en nuestras columnas que, desde este momento, esperan su colaboración entusiasta y valiosa.

Asimismo, aquí, daremos cariñosa acogida a cuantas comunicaciones nos lleguen de vinarocenses que residan en otras ciudades españolas y en el extranjero. El común amor a nuestra querida ciudad ha de proporcionarnos ocasión de establecer, a través de esta sección, los fuertes lazos de fraternidad que unan a todos los hijos de Vinaroz.

La primera que va participar va ser la colònia de València, que va enviar una salutació al nou setmanari. Barcelona, Madrid, València i Mèxic van ser les colònies més nombroses i que més van participar. És interessant com aquestes colònies

Versió del logotip de la Colònia Vinarossenca a Mèxic. Font: Setmanari Vinaròs n. 887

solien celebrar en especial entusiasme el 20 de gener, festivitat de Sant Sebastià, un dels patrons de Vinaròs. Era l'excusa perfecta per a retrobar-se i poder reunir-se amb altres vinarossencs. D'altra banda, també festejaven el dia de la Misericòrdia, encara que en menor devoció.

De totes les colònies que es van crear, la més antiga va ser la de Buenos Aires, que es va fundar la primera o segona dècada del segle XX. Altres com la de Barcelona (1924) o Palamós (1926) són posteriors i demostren l'interès per mantenir contacte i retrobar-se els vinarossencs lluny del municipi. Respecte a la colònia de Madrid, va ser molt important durant la dècada dels 70 gràcies a l'impuls d'Enriqueta Landete. Moltes altres com les de Múrcia, Salamanca, Balears, Gandia, Dénia, Caracas, Alemanya, anaven apareixent i desapareixent depenent de l'impuls i la implicació que es donava des de cada ciutat. (Redó, 2008: 258).

Una altra versió del logotip de la Colònia Vinarossenca a Mèxic. Font: Setmanari Vinaròs n. 1185

En les parts laterals tenim dos versions del logo de la colònia de vinarossencs a Mèxic. El primer apareix en el diariet 887 del 23 de març de 1974 (pàg. 4) i l'altre, del 1981, en el número 1185 del 21 de març.

Catolicidad (després Iglesia de Vinaròs)

Aquesta és una de les seccions que ha estat de manera pràcticament ininterrompuda des del naixement del setmanari. Inicialment, i com es pot veure al dibuix de dalt, portava el nom de *Catolicidad*, i la capçalera porta la firma d'Antonio Soler Carbonell, qui va ser l'encarregat d'aquest disseny de caire religiós.

Des d'horaris de missa, matrimonis, batejos, comunions, defuncions, articles sobre la religió, discursos de bisbes i altres, ha sigut una secció que al llarg dels anys ha tingut una evolució molt marcada passant per diferents etapes .

Capçalera de la secció de "Catolicidad". Font: Setmanari Vinaròs n. 7 (2ª època)

Logotip de la secció "Iglesia de Vinaròs". Font: Setmanari Vinaròs n. 1284

Inicialment, dins de *Catolicidad*, trobem el *Movimiento parroquial*, que abastava els baptismes, matrimonis o defuncions de les dos parròquies. També podien publicar els actes religiosos del poble i fragments del nou o vell testament. En alguna ocasió es publicava alguna carta d'un bisbe (com el de Tortosa) destinada al setmanari. Els cultes de la setmana estaven molt presents al igual que el santoral. A partir del 1972 apareix una xicoteta secció anomenada *Aquí parroquia*, amb el dibuix d'un telèfon, que també aporta informació de diferents qüestions relacionades directament amb la religió.

Catolicidad és un espai que apareix de forma continuada fins al final de la segona època, quan el moment polític que s'està vivint amb l'arribada de la democràcia aconsella la retirada del setmanari durant més d'un any. A la tornada, la secció desapareix i la informació religiosa queda reduïda a una xicoteta columna on s'anuncien els horaris de missa i el santoral setmanal dins de la secció de noticiari local.

Aquesta situació s'allarga des de 1979 fins a inicis de 1983, concretament al segon número de l'any, el 1276, on apareix una secció anomenada *Iglesia de Vinaròs*. Aquesta nova secció, amb els mateixos propòsits que l'anterior, estarà a càrrec de Miquel Romero, mossèn de l'església Santa Magdalena de Vinaròs.

És curiós que en el número 1284, del 12 de març de 1983 estrenen el logotip mostrat a l'inici d'aquest subapartat. Segons contem, és gràcies a Francisco Vaquer Torres, de *Publicidad Vaquer*, qui els ha obsequiat amb aquesta imatge, que reinterpreta l'escut de Vinaròs donant èmfasi a la creu de la religió cristiana que parteix la vida i l'ala i que està acompanyat de dos nous elements: el mar, en relació amb la tradició marinera de la ciutat de Vinaròs; i el cel, com a horitzó del Regne de Déu que representa l'església catòlica. A partir d'aquest moment totes les publicacions de la secció portaran aquest distintiu en blanc i negre, exceptuant alguna ocasió que es pintarà de color blau.

La secció de l'església de Vinaròs es mantindrà fins al canvi d'impresament, ja que a partir del núm. 2167 a l'any 2000 es reordenen molts de continguts i aquesta secció clàssica desapareix per a deixar pas a algun article de manera puntual de Miquel Romero i la informació religiosa emmarcada dins d'altres seccions més generalistes.

Política

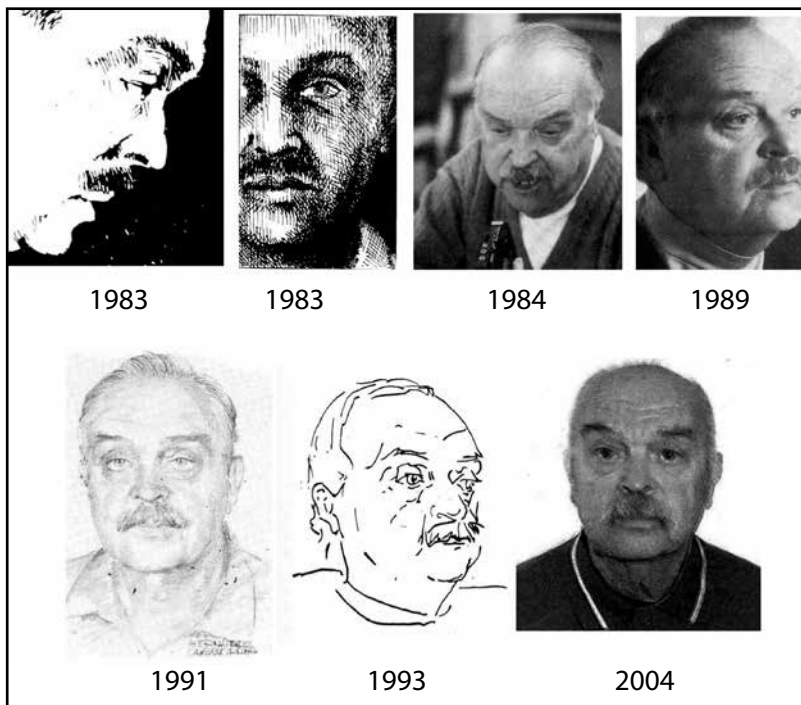
Aquest apartat, tant polèmic en els últims temps, ha estat present al setmanari des de 1975 amb l'arribada democràcia... Amb el final de la dictadura es van produir diferents canvis, especialment en tot allò relacionat amb els articles d'opinió, participació dels sindicats i altres qüestions polítiques. S'ha de remarcar que el diariet sempre ha estat molt vinculat amb la política ja que ha sigut un setmanari municipal publicat des de l'ajuntament i que ha aprofitat als vinarossencs, entre d'altres, aquells canvis que han tingut lloc a Vinaròs, des del desenvolupament urbà, eleccions o festivitats locals.

Per portar-ho a terme es va crear un apartat específic per als grups polítics, on setmanalment podien enviar els seus escrits comentant diferents qüestions. Des dels anys 80 venien publicant diversos grups en la secció d'opinió (de múltiples pàgines) sobre qüestions relacionades en la política. Es tractava d'una secció fixa d'opinió al final del setmanari, prèvia a la secció d'esports, on setmanalment apareixen els grups polítics del municipi per a publicar els seus articles d'opinió. A finals del 1998, concretament en el número especial de nadal (2077) del 19 de desembre apareix la secció Partits Polítics, diferenciada de la d'opinions (que podia contenir altres articles no relacionats directament amb l'activitat política).

El canvi es produeix al 2004, traslladant l'espai de política a les primeres pàgines del setmanari, baix el nom d'opinió. Aquesta modificació dura fins el número 2692 del 16 de juliol de 2011, un mes després de l'arribada del Partit Popular al govern amb majoria absoluta. A partir del següent número la secció d'opinió dels partits polítics es passa al final del setmanari abans de la part dedicada a l'esport, on es manté fins a l'actualitat.

El canvi més recent i polèmic d'aquesta secció té lloc amb el govern format per Tots i Totes Som Vinaròs, PSPV-PSOE i Compromís, que sota la direcció de l'alcalde Enric Pla es decideix modificar el reglament del diariet que limitava els espais d'opinió política a articles redactats amb la tipografia habitual i no cartells, imatges o proclames. Un canvi molt criticat per l'oposició que fins ara acostumava a publicar cartells i imatges molt visuals per a transmetre allò que volien comentar o criticar.

Vida Social – Ángel Giner

Conjunt de diferents retrats d'Ángel Giner al capdavant de diverses seccions del setmanari. Font: Setmanari Vinaròs

Ángel Giner Ribera va nèixer a Vinaròs el 27 de gener de 1927. Es va llicenciar en Dret per la Universitat de Barcelona i va exercir com a procurador al seu poble durant 40 anys. Com a personalitat vinarossenca, se'l recorda especialment per haver sigut guanyador del concurs de TVE "*Los hombres saben, los pueblos marchan*", on es va proclamar guanyador a l'abril de 1970 com a representant de Vinaròs. Aquest fet es va reflectir en els diariets de l'època, concretament en els números: 144 (de la numeració de la segona època) fins al 154 del 1970, on es va explicar com va evolucionant la participació d'Ángel en el concurs fins a proclamar-se guanyador i rebre el premi de mans de l'alcalde.

D'altra banda, també va ser redactor de forma continuada al setmanari des de la seua fundació, i es va encarregar de diferents seccions, com entrevistes curtes a personatges vinarossencs, els esports o els temes de societat. En aquest apartat veurem el seu treball com a redactor de cròniques de societat de tot allò que esdevenia al poble i que molta gent el buscava per a contar-li. Va ser una secció molt criticada, tot i l'innegable èxit, ja que va anar ampliant el seu contingut de manera progressiva amb el pas dels anys.

Originalment, els temes de societat s'inclouïen en xicotets apartats dins de la secció d'*Informació Local*, on es tractaven molts de temes, entres altres aquest. Va ser al número 1275, corresponent al 8 de gener, és a dir, el primer de l'any 1983, quan va aparèixer la secció fixa per a Angel Giner dedicada a les cròniques de societat, tot i que no venia firmada per ningú. Aquesta secció es va titular *De setmana a setmana* i oferia, en forma de notícies breus, un resum sobre tot allò que havia tingut lloc a Vinaròs durant la setmana relacionat en temes de societat.

Al número 1276, segon número del 1983 tampoc apareixia firmada per Àngel, mentre que a la següent setmana la secció no apareix al setmanari. Ens hem d'esperar fins al número 1278, del 29 de gener, per a trobar la secció amb el nom de Giner com a coordinador. La secció es dividia en xicotets apartats de diferents temàtiques com necrològiques, boda, món financer, climatologia o de tot un poc. La secció es va mantenint als llarg dels anys i el seu èxit el trobem ja que va augmentant el número de pàgines, arribant a 4 pàgines per a aquesta secció a finals dels 80.

Més endavant, desapareixen les diferents seccions dins de l'apartat *De setmana a setmana* i s'unifica tot baix el criteri de *De todo un poco*, on s'anuncia qualsevol tipus d'esdeveniment o aspecte de la societat que pugue interessar als veïns. Aquest canvi es produeix al 1626, el primer número de l'any 1990. Així es manté fins al número 1906, del 22 de juliol de 1995, quan desapareix la denominació *De todo un poco*.

Després de 8 números, al 1914 del mateix any, es modifica el títol i es canvia la llargària, per a passar a denominar-se *Setmana a setmana*, de forma més curta i visualment estètica. Ja en el número 1925, dos mesos i mig després, es modifica el nom de la secció de societat, i passa a denominar-se *Vida Social – De todo un poco*, que es mantindrà fins al 2166, del 30 de setembre del 2000, previ al canvi d'impresament que suposarà canvis en l'ordenació i denominació d'algunes seccions.

En el número 2167 es dirà *Societat – De todo un poco, el bullicio* i així es quedarà fins a l'octubre del 2004, moment en que faltará Àngel Giner, als 77 anys d'edat. Àngel col·laborà amb el diariet fins al número 2352 del dissabte 21 d'agost de 2004, poc menys de dos mesos abans de faltar, el dijous 14 d'octubre de 2004. Al diariet del 23 d'octubre se li van dedicar diferents articles en la seua memòria.

Tauromàquia

Els bous també han estat presents al llarg de la vida del setmanari, especialment en el primer període. Un dels fundadors, José Molés, escrivia unes detallades cròniques taurines dins de la secció *Meseta Toril* que sempre signava baix el pseudònim de Joselito. També trobem durant els anys 80-90 un apartat titulat *La plaza de toros y sus gentes*, que posteriorment estaria englobat dins de la secció

Bous, on s'escriu sobre aquelles persones relacionades amb el món de la lidia i personatges reconeguts en l'àmbit de la plaça de bous de Vinaròs. Altres redactors destacats del món taurí en el setmanari són, per exemple, José Luis Puchol Quixal i Juan Comes Chaler, que van publicar nombrosos articles i cròniques relacionades en la tauromàquia.

L'any 1989, J. M. Palacio, en un dels articles de la secció de *Taurinas*, escriu el següent d'aquesta secció: *"A través de estos artículos, crónicas e historias, lo que se pretende y no es la primera vez que lo aludimos, es aportar cuanto nos ayude a reconstruir nuestra historia local, en este caso, a través de la particularísima historia taurina adscrita lógicamente a nuestra marinera Plaza de Toros"*.

Les nostres notícies – Julián Zaragoza

Un dels altres col·laboradors del setmanari és Julián Zaragoza, qui al llarg dels anys ha participat amb nombrosos fotorreportatges, articles i entrevistes. Va ser l'encarregat de *Les nostres notícies*, una secció que va encapçalar durant 5 anys exactes, des del número 1915 (30 de setembre de 1995) fins al número 2166 (30 de setembre del 2000), moment en el qual va entrar la nova impremta, PECSA, que va canviar el format, el tipus de notícies i seccions. Finalment acabaria portant *El rincón de Julián* dins de la secció de *Societat*, amb fotografies i notícies curtes com havia fet fins aleshores amb la secció *Les nostres notícies*.

Pesca – Andrés Albiol Munera

La secció de pesca ha sigut una de les més característiques del diariet. S'ha de tindre en compte que la pàgina setmanal que apareix publicada baix la firma d'Andrés Albiol Munera es porta publicant de manera regular més de 30 anys. Andrés Albiol (1955), vinarossenc que ha dedicat la seua vida a la mar, ha treballat des de ben jove com a subhastador de peix a la Llotja de Vinaròs. També s'ha de destacar que fruit de tota aquesta tasca i per la seua desinteressada contribució al diariet informant setmanalment sobre el món pesquer va ser guardonat amb el Grinyó Ballester 2011.

Com afirma Andrus (així se'l coneix popularment), hi havien queixes de diferents sectors de la pesca a causa que el setmanari no reflectia els aspectes de la mar i tot allò relacionat. Una d'eixes queixes la va llegir al setmanari mitjançant un escrit del pescador Francisco Sanz Castellá (Tio Sisco). Va ser el propi Andrus qui es va animar a enviar resums setmanals sobre la pesca, considerant que era una llàstima que tota la informació de la que disposava pel seu treball no es pogués difondre per mitjà del diariet.

Així va ser com, a meitat de la dècada dels 80, després de contactar amb Palacios i Bover es va decidir a publicar, setmanalment, una fulla dedicada a resumir

l'activitat pesquera al port de Vinaròs per a satisfacció d'una gran quantitat de veïns. Inicialment baix el nom de *Puerto de Vinaròs – Actividad Pesquera*, tot i que en algun moment es va titular *Resumen de extracción de pesca por nuestras embarcaciones*¹⁴ i que més recentment s'ha simplificat baix el títol de *Pesca*. Abans d'aquesta secció fixa apareixien notícies puntuals del món de la pesca com les queixes d'alguns mariners, diferents problemàtiques que tenien, i alguns articles que es centraven en la història marinera de la nostra ciutat.

Esports

Aquesta és una de les altres seccions clàssiques, que ha estat present al setmanari des dels seus inicis, analitzant tot allò relacionat en l'esport a Vinaròs. Inicialment, durant els primers anys de vida del setmanari, els esports estaven inclosos en una xicoteta secció dins del *noticario*; eren notícies curtes sense cap tipus de programació, ja que hi havia setmanes que no apareixia cap informació esportiva i d'altres que sí. Aquelles disciplines esportives que tenien cabuda dins de la secció eren, entre altres, natació, carreres de motos, cotxes, hoquei, futbol, bàsquet, ciclisme, tennis, etc. Els aspectes relacionats amb la natació tenen cabuda en diferents ocasions gràcies a les informacions aportades per Figueredo al setmanari.

Per a trobar les primeres seccions esportives com a tal, independents d'altres apartats més grans, ens traslladem al número 170, extraordinari de festes de 1960, on apareix un article de futbol firmat per Ángel Giner, una figura central en la crònica esportiva que al llarg dels anys anava informant en el diariet. En aquest primer diariet apareix una capçalera de futbol, que trobem aquí baix, on es pot apreciar una pilota de futbol i un bat d'hoquei amb la seua bola. Tot i la utilització d'aquesta imatge, no serà una secció amb continuïtat en aquells moments, ja que en els posteriors números no es manté aquest apartat de manera sistemàtica. No és fins a un altre extra, el número 222 de 1961, quan tornem a trobar aquesta secció pròpia per als esports.

Ens hem d'esperar a l'any 65 per a trobar un esdeveniment que marcarà de manera important la futura secció d'esports. És en aquest any quan es refon el

Capçalera de la secció d'esport. Font: Setmanari Vinaròs n. 14 (2ª època)

14 En el diariet número 1504, pàgina 11

Vinaròs Club de Futbol, i al número 410 del 23 de gener del 1965, trobem un article escrit per Jesar, un dels altres col·laboradors de la secció esportiva. En l'article ens conta que s'ha creat el C.D. Vinaroz, E. y D. Per a explicar millor aquest fet, transcrivim part de l'article que es pot trobar en el mencionat diariet, en la pàgina 2:

Bajo los auspicios del U. D. Callau. Club que ha organizado todo lo inherente a la constitución del Vinaroz, cediendo incluso material deportivo y todos los jugadores de su plantilla. el martes pasado día 12 se dio vida oficial a la nueva entidad deportiva que, ostentando con orgullo e l nombre de nuestra Ciudad e integrada en él se no de la Obra Sindical de Educación y Des canso, viene a llenar el vacío que tan evidentemente se ha dejado sentir durante tantísimos años, de la falta de una entidad deportiva representativa de la población.

Hasta aquí la noticia que, con satisfacción, ofrecemos a nuestros lectores y muy especialmente a aquellos que con tanta insistencia abogaban por e l re surgir del futbol en Vinaroz. Este resurgir es un hecho ya, al menos en cuanto se refiere al primer paso que forzosamente había que dar: constituir equipo de fútbol.

Aquest fet farà que la secció d'esports comence a prendre força a causa dels partits de l'equip de futbol i el seguiment que això provoca entre la societat vinarossenca. Ja a partir del 1967, en el canvi de diariet a la segona època, es crea l'apartat d'esports com a tal. De forma setmanal, en les últimes pàgines del diariet, es publica informació variada, però especialment del futbol a mans d'Àngel Giner i de Gol-kik.

Part de la portada del diariet amb motiu de l'ascens del Vinaròs C. de F. a Segona B.
Font: Setmanari Vinaròs n. 1055.

Aquest interès pel futbol local agafa força en la dècada dels anys 70, l'època de majors èxits per a l'equip blanc-i-blau, passant en pocs anys per diferents ascensos a Tercera Regional, Preferent o Tercera Divisió. Això es pot comprovar en els distints diariets de l'època on els partits del Vinaròs C. de F. i els seus triomfs consecutius eren motiu d'extensos reportatges i fotografies en les portades de la publicació setmanalment. El punt d'inflexió d'aquests èxits el trobem l'any 1977, quan va ascendir a Segona B. Concretament en el número 1055, del dissabte 11 de juny, on es celebra l'ascens.

La rellevància de la secció d'esports la podem certificar l'any 1982, quan en companyia del setmanari es dona un suplement esportiu, que segueix una numeració alternativa i complementa la informació esportiva en especial interès amb les notícies futbolístiques. Al principi tot el contingut del suplement esportiu era de color blau per a diferenciar-lo de la resta del diariet, tot i que més endavant es va deixar del mateix color negre. Aquest suplement durarà diversos anys.

En el pas dels anys i el descens de l'equip Vinaròs, la secció es manté de forma invariable aportant informació de tot tipus d'esports. Aquesta va estar coordinada en els últims anys per Gaspar Redó (qui, recordem, també va ser director del setmanari), qui va dirigir-la com a cap de secció fins pocs anys abans de faltar.

Necrològiques

Hi ha una dita vinarossenca moltes vegades repetida que diu així: "El bon vinarossenc comença a llegir el diariet pel final". Sent així, no podia faltar aquesta secció en el repàs al contingut del setmanari que s'està portant a terme.

A l'inici de tot, la informació de les defuncions es trobava apartat dins d'*Informació local*, sempre tenint en compte que les esqueles pròpies estaven repartides pel setmanari. En les esqueles entrava en joc la personalitat de qui havia faltat. Casos com el de Manuel Foguet, ànima del diariet i subdirector durant molts d'anys, qui al faltar va ser portada del setmanari i se li van publicar diferents esqueles de grans mesures per a recordar el seu llegat.

Altres, com Antonio Carbonell Soler que hem vist abans, també va tindre esqueles de major mida, senyal de la importància que aquest tenia en el setmanari i l'estima que l'hi tenia l'equip de redacció de cada època. D'altra banda, la mort de Franco també va ser molt destacada a primera plana, però sense cap esquela en les pàgines interiors, en un moment de gran importància per al futur democràtic de l'estat.

Aquesta secció també ha variat de posició amb el pas del temps fins a establir-se a la recordada última pàgina del diariet, que fa honor a la frase abans esmentada. En un principi les esqueles apareixien desordenades al llarg de les pà-

gines interiors del setmanari, fins que als anys noranta es van agrupar totes en una única secció a les pàgines centrals. L'últim canvi, que es manté fins a l'actualitat, el trobem des del número 2167 amb el canvi d'impremta, que com ja hem vist, provocarà diferents canvis estètics. PECSA apostarà per ubicar-les al final, criteri que es manté fins als nostres dies.

- **Altres col·laboradors**

Venanci Ayza

Es tracta d'un dels col·laboradors més assidus del setmanari i que va estar present

Caricatura per part d'Antonio Carbonell de Venanci Ayza. Font: Sentat a l'orla (Caixa Vinaròs)

al llarg de quatre dècades des del naixement del setmanari. De família marinera pescadora de llagostins, Venanci Ayza Sanz, va nèixer a Peníscola el 12 de juny de 1905. Quan va complir 5 anys, es van traslladar a viure a Vinaròs, on va anar a l'escola del mestre Sanchiz fins que va complir els 10 anys, moment en el qual la família el necessitava per a la pesca i va començar a treballar a la barca *Joven Paquita*. Més tard la família va comprar la barca *la Agustina*, i ell va fer-se amb la patronia fins que un temps després va adquirir una nova barca anomenada *MARCOS*.

El seu ofici de pescador el va inspirar per a escriure poesia, i se'l recorda afectuosament com el poeta mariner. Els seus escrits es van publicar durant 4 dècades al setmanari *Vinaròs* i són molt interessants poder conservar-los ja que reflecteixen la realitat del moment i quelcom més característic, el tarannà d'un poble i la manera en que aquests parlaven, amb les expressions i trets distintius del parlar vinarossenc. La seua presència al setmanari i bona amistat en Antonio Carbonell va propiciar que aquest últim li fes una de les seues recordades caricatures (portada del llibre *Sentat a l'orla*), que deixem aquí com a mostra del bon afecte que la gent li tenia.

Per a recordar el seu pas pel setmanari s'ha fet una relació (adjunta en els annexos del present treball¹⁵) de prop de mig centenar de publicacions que Venanci va compartir al diariet i que mostren la enorme sensibilitat que tenia per transformar en paraules allò que vivia en el seu dia a dia. Va participar activament en el diariet, i destaquen algunes de les seues publicacions, com la que va fer en el número 100 o 1.000. Una de les característiques més notables del poeta era que escrivia

15 Vid. Taula 3-A dels annexes (pàgina 93-94)

majoritàriament en valencià, que era la llengua que parlava en el seu dia a dia i permetia trencar una mica en la monotonia de la llengua castellana que imposaven les circumstàncies polítiques del moment.

El 29 de febrer de 1959, quasi dos anys després del naixement del diariet, s'arribava al número 100, i Venanci no va voler perdre l'ocasió per a compondre una poesia i celebrar aquesta fita:

Lo "Vinarós" centenari

En moltíssima alegria
te saludo subscriptor
com a tú, amic anunciador
i a tu col·laborador.
Al aplegà a centenari
es la meua obligació
el presentarte, lector,
als Xics de la Redacció
que, semana tres semana,
s'han sacrificat per mí
saltant per tots los obstáculos
que han trovat per el camí.
Esta es la primera etapa
i ditzós que hai aplegat;
desde avui en andavant
me sento majó de edad.

I a tots vos dono les gracies,
Director i redactors,
als que aunciant bé m'ajuden,
colaboradors, lectors.....
Gracies a mosén Milián,
Clip, i Antonio Carbonell,
Ximo, Manuel Foguet,
Rubichi, Ramón Adell
Gracies Te, i Juan Lledatarres,
Avizor, Angel Giner,
Quidam i Venencio Ayza,
El Reserva, Bachiller,
Mingo Haro, Ortega Costa,
L'atre, O'nell, José Molés,
Pijoan, Beltrán Ventura,
Busutil, Manolo Anglés.

P. Gaso, García Mauriño,
J. A. Gómez Sanjuán,
Don Antonio, Joselito,
Javier Redó, capellán,
S. Farga, Almela Vives,
G. Lorente; seguirem...
Casares, Agustín Comes,
José Sánchis... continuem...
V. Mezquita, S. Chaler,
Sanchez Gozalvo,... i molts mes
a tots dono avui les gràcies
pel seu gran desinterés.
I a tots vos diu ¡hasta luego"
el «VINARÓZ» continúa,
pues la pròxima semana
será'l primé capicúa.

Venanci va faltar el 28 de juny de 1980 als 75 anys d'edat. 29 anys després, al 2009, la seua neta Lidia Ayza va retre un homenatge al seu avi publicant de la mà de Caixa Vinaròs tota la seua producció poètica, tant la publicada al diariet com tota aquella que no va arribar a veure la llum. També volem rescatar la poesia que els seus familiars li van escriure com a homenatge al primer diariet que es va publicar després d'haver faltat.

Al nostre pare

Has sarpat en dia clar
a un caladero millor;
fas proa a la llama
que ha fet el patró Major
Baig d'un bras portes el Rol
en l'altre la llibreta

que a tu t'identificarà
com el mariné poeta
I al vore, en la teua nansa,
tanta honrades i cordura
Este ja no olvidarà
en fer-te patró d'altura.

ELS FILLS

José Antonio Gómez Sanjuán

Nascut a Vinaròs el 15 d'abril de 1925, José Antonio Gómez Sanjuán era aparellador titular per la UB al 1959. Va ser autor d'una gran quantitat d'articles al setmanari, especialment aquells relacionats en la història i alguns articles d'opinió. Se'l considera com el primer president del nou Carnaval de Vinaròs, arran uns articles que va publicar al setmanari sobre la necessitat de rescatar aquesta emblemàtica celebració.

Va ser director del Cine-Club i vicepresident del Centre d'Estudis del Maestrat. Del seu caràcter es ressalta la fèrria defensa de les seues teories històriques, enfrontades en moltes ocasions amb les del cronista oficial de Vinaròs, Juan Bover. També va ser l'autor del *Epítome de la Historia de Vinaròs de Juan Manuel Borràs Jarque*, que la va reinterpretar. En l'especial del 50 aniversari del naixement del setmanari, el seu fill Alfredo conta com el seu pare recordava freqüentment que durant uns anys va signar una sèrie d'articles polèmics amb pseudònim que van ser molt comentats, ja que els lectors habituals volien esbrinar qui era l'autor, misteri que solament sabien el propi José Antonio i l'alcalde Balada.

Va faltar el dilluns 26 de juny de 2006 a l'edat de 81 anys. Amb la seua mort, tal com va remarcar l'Associació Cultural Amics de Vinaròs en la pàgina dedicada al seu homenatge (nº 2445), el municipi havia perdut en poc temps a dos dels seus millors fills: Juan Bover i Pepín Gómez Sanjuán. El seu fill també va voler publicar un agraïment finalitzant amb la següent frase: "Vinaròs té avui un troçet de cel més..."

Salvador Quinzá Macip

Un dels col·laboradors més habituals, autor de diferents articles de variades matèries, especialment de la secció titulada *Mis personajes favoritos*. Aquesta secció, sense una periodicitat fixa, va constar de 5 entrevistes a diferents personatges vinarossencs i es van publicar al llarg de 1989, 1990 i 1991. Tal com comentava en la primera d'elles: «En estos personajes, que iré sacando a "relucir", no voy a mirar sus ideas políticas, sus economías, sus formas de pensar, etc... sino, sola y exclusivamente, su humanidad y su amor a nuestro Vinaròs, en sus diversos aspectos de sus vidas». Així ho anunciava i així va ser, entrevistant als següents veïns del poble:

1. Antonio Figueredo Orts (natació) – 24 de juny de 1989, nº 1600 (pàg. 29).
2. Mossèn Vicent Garcia Julve (música) – 5 de maig de 1990, nº 1643 (pàg. 15).
3. Manuel Sales Viladecamps (ciclisme) – 16 de juny de 1990, nº 1649 (pàg. 69).
4. Adolfo Cabades O'Callaghan (medicina) – 13 d'abril de 1991, nº 1690 (pàg. 3).
5. Ramón Bofill Salomó (alcalde) – 27 d'abril de 1991, nº 1692 (pàg. 3).

En l'última entrevista, realitzada a l'alcalde, resumia a quines personalitats havia

pogut entrevistar durant aquests casi dos anys, i informava d'aquells qui no van voler sen entrevistats: Alfred Giner Sorolla, ja que no acostumava a donar entrevistes. D'altra banda, José Vázquez es va quedar pendent d'entrevistar. Per últim, avisava que hi havia un personatge molt important a la ciutat que li anava a concedir una entrevista al juny.

Després de 9 anys d'haver finalitzat aquella secció, en el número extraordinari (2077) de l'any 1998, apareix de nou aquesta secció. Quinzà informa que en aquella època li va demanar una entrevista a Àngel Giner Ribera, però aquest li va dir que li la donaria quan fos el moment oportú. Aquest moment va arribar al poc de que l'ajuntament li fiqués el seu nom a un dels carrers del municipi. Una entrevista que, com explica al finalitzar, és la mes llarga de les 5 anteriors que va realitzar dins del cicle *Mis personajes favoritos*, ja que aquesta s'estén des del número 2077 (pàg. 10-11), 2078 (pàg. 15) de l'any 1998 fins al 2079 (pàg. 15), primer número del 1999. Àngel Giner li diu que després de la paciència i insistència que ha tingut esperant-se nou anys, mereixia aquesta entrevista tan extensa.

D'altra banda, Salvador Quinzà també ha tingut una estreta relació amb la Setmana Santa, sent l'encarregat de redactar, en diverses èpoques, les cròniques i els articles d'aquesta festivitat tant arrelada a la nostra localitat. D'altra banda, va ser l'autor del llibre sobre la Història de les Camaraes, recollit en una publicació editada per Caixa Rural i que durant un any es va estar publicant al diariet de manera setmanal, entre l'any 1995 i el 1996, en 50 capítols diferents.

3.4 Publicitat

En aquest apartat s'ha pretès realitzar una xicoteta selecció de la publicitat més emblemàtica que va aparèixer al setmanari al llarg de la seua història. És evident la impossibilitat d'abastar tots aquells anuncis publicitaris que es van fer al setmanari. És per això que s'ha fet una selecció d'aquella publicitat què, baix l'òptica personal, resultava més rellevant. Possiblement faltaran anuncis i altres negocis que a ulls d'una persona amb majors coneixements o vivències notarà faltar.

Des d'aquí únicament disculpar per aquelles mancances i desitjar que es pugui gaudir de la selecció escollida. Com s'ha dit a l'inici del present treball, en aquest apartat es pretén posar de rellevància la importància del diariet com a document històric des de diferents aspectes, com el de la publicitat, els comerços, com es publicitaven, aquells que encara perduren, quina ha sigut la evolució, etc. Amb la

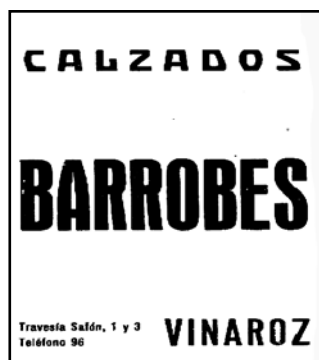

Propaganda del propi diariet per augmentar els subscriptors.
Font: Setmanari Vinaròs

intenció de resumir millor el tipus de publicitat, s'han dividit en temàtiques.

En primer lloc, és interessant ressaltar la pròpia publicitat que el setmanari realitzava per aconseguir nous subscriptors. Es tracta d'una estratègia utilitzada pràcticament des del naixement de la publicació i que no tenia major finalitat que la d'aconseguir que augmentés el nombre de subscriptors per a d'aquesta manera assegurar la venda i supervivència del setmanari.

La llar: mobles, roba i calçat

Publicitat d'un establiment de calçat. Font: Setmanari Vinaròs n. 23

Publicitat d'un establiment de teixits. Font: Setmanari Vinaròs n. 65

Publicitat d'un establiment de mobles. Font: Setmanari Vinaròs n. 23

Dins de l'àmbit de la llar podem trobar, en primer lloc, allò relacionat amb el calçat. Ja des dels inicis del setmanari trobem aquesta publicitat de *Calzados BARROBES*, una tenda que encara avui en dia podem trobar entre els carrers de Vinaròs, concretament a la mateixa ubicació on apareix publicitada.

D'altra banda, trobem els magatzems *Vidal y Vidal hijo*, relacionat amb confeccions per a home i nen, calçat i teixits. Un establiment que fins fa poc estava en actiu i que és un referent en quant a la roba i el teixit per a home.

Per últim, la publicitat de *muebles Milian*, que com es veu en la imatge, felicita els nadals i el proper any 1958. Sens dubte, una altra tenda amb un gran recorregut que ha estat present en la vida de molts de vinarossencs i que des del naixement de la publicació va voler formar part del setmanari amb els seus anuncis.

S'ha de remarcar que normalment solien aparèixer pocs anuncis publicitaris en el setmanari, però era especialment en els extraordinaris de festes d'estiu o de nadal, que augmentava el número de pàgines, quan hi havia major quantitat d'anuncis per tal de poder compensar la despesa que suposava una edició extraordinària.

Mecànica i automòbils

En aquesta ocasió, aquelles empreses dedicades d'una forma o altra al món de l'automobilisme. En primer lloc, *Vulcanización Serret*, empresa familiar que originàriament estava ubicada a la Plaça Tres Reis i que actualment està emplaçada a la N-340a. Un altre negoci present en la història del setmanari mitjançant anuncis i que avui en dia encara es troba en funcionament

D'altra banda, el servei d'autobusos, avui en dia conegut amb les sigles *AMSA*, que ja en els inicis del setmanari feia publicitat del servei que ofería entre Vinaròs i Castelló, a part de serveis discrecionals, és a dir, que no fa trajectes regulars.

Publicitat d'un servei de transport de passatgers. Font: Setmanari Vinaròs n. 65

Publicitat d'un establiment de vulcanitzats. Font: Setmanari Vinaròs n. 39

Altres

En quant a l'apartat d'altres, s'ha seleccionat, en primer lloc, *l'òptica Callau*, pel dibuix i la tècnica utilitzada en l'anunci, ja que no era habitual utilitzar grans dibuixos exceptuant els números especials on hi havia més espai per a anunciar-se i s'optava per uns dissenys més visuals i atractius per al lector.

Respecte a l'estudi fotogràfic Alfonso, actualment actiu, ja s'anunciava en els primers diaris, amb la seua direcció actual. Aquest establiment va començar l'any 1951 i conta, a l'igual que el nostre setmanari, amb més de 60 anys de recorregut dedicat a la fotografia.

En la imatge posterior podem veure un exemple de diferents anuncis que es publicaven al diari en algun especial de festes d'estiu o de nadal, amb diferents professionals, com pintors, electricistes, perruqueries, tendes de mobles...

Publicitat d'una multiòptica. Font: Setmanari Vinaròs n. 60

Publicitat d'un estudi fotogràfic. Font: Setmanari Vinaròs n. 379

<p>DOMINGO REDO PINTOR San Cristóbal, 59 VINAROZ</p>	<p>RELOJERIA Y OPTICA</p> <p>Extenso surtido Calidad y buen precio</p> <p>Eduardo Martí</p> <p>Calle Mayor, 44 VINAROZ</p>	<p>ELECTRICISTA Sebastián PABLO Angel, 40 VINAROZ</p>
<p>PELUQUERIA DE SEÑORAS <i>Hermanas Calabuig</i> GRANDES CREACIONES Campo de Fútbol (Calle en proyecto) VINAROZ</p>	<p>Eduardo Martí</p> <p>Calle Mayor, 44 VINAROZ</p>	<p>Muebles Martí (CASA FUNDADA EN 1920) Dormitorios, Comedores, Marcos y Molduras Sillerías mimbres - Almacenes de Grandes Existencias. San Francisco, 25 VINAROZ</p>
<p>BLASCO SASTRERIA Y PAÑERIA Satorro, 3 VINAROZ</p>	<p>Calle Mayor, 44 VINAROZ</p>	<p>HABITACIONES - DUCHAS HOSTAL Casablanca VICENTE ZARAGOZA Santa Ana, 34 Teléfono 269 Esquina San Pascual (junto a Pl. Tres Reyes) VINAROZ</p>

Publicitat de diferents establiments. Font: Setmanari Vinaròs n. 65

Un exemple curiós és el de l'Hostal Casablanca, ubicat al carrer Santa Ana. Actualment podem trobar l'Hotel Nou Casablanca, situat en el mateix carrer on va estar l'original.

Empreses químiques

D.A.S.A.
DERIVADOS DEL AZUFRE, S. A.

FABRICA: VINAROZ (Castellón)
TIEMPO DE LA SIERRA, 10. Tel. 77
PUENTE GENIL (Córdoba)
BARRIO DE LA ESTACION, Tel. 80

SULFURO DE CARBONO
ZANTOGENATO
METABISULFITO DE POTASA
HIDROSULFITO DE SOSA
SULFOXILATO (BESOL)
SULFITO DE POTASA
TIOURA
HUMACID (MEJORANTE ORGANICO DE TIERRAS)
BISULFITO DE SOSA
HIPOSULFITO DE SOSA (INDUSTRIAL Y FOTOGRAFICO)
SULFITO DE SOSA (CRISTALIZADO Y ANHIDRO)
OXIDO DE CINCO

DELEGACIONES DE VENTA:

CENTRO	Cedáneros, 6-5.º MADRID
LEVANTE	Gran Via Germanías, 14-1.º VALENCIA
SUR	Avenida Málaga, 4 SEVILLA
NORTE	Buenos Aires, 1-3.º BILBAO
ARAGON	San Clemente, 24 ZARAGOZA

Publicitat d'una empresa química. Font: Setmanari Vinaròs n. 65

FORET, S. A.

PRECISA PEONES DE FABRICACION EVENTUALES
para un periodo aproximado de 6 meses, en su fábrica
de Vinaroz.

Para informes, dirigirse a la
DELEGACION COMARCAL DE SINDICATOS de Vinaroz
Oferta Oficina de Colocación N.º 121

Publicitat d'una altra recordada empresa química. Font: Setmanari Vinaròs n. 65

De sobra conegudes a Vinaròs, són les diferents empreses químiques que s'han establert al municipi i que en el pas dels anys han anat desapareixent, mantenint-se únicament els grans fumerals com a record d'aquella època de prosperitat on moltes d'aquestes empreses donaven feina a molts de veïns. És curiós observar com en l'anunci de la *Foret* es demanaven peons de fabricació eventuals per a un període de mig any en la fàbrica de Vinaròs.

Alimentació

Publicitat d'una empresa xocolatera. Font: Setmanari Vinaròs n. 327

Publicitat d'una pastisseria. Font: Setmanari Vinaròs n. 327

Publicitat d'un establiment de restauració. Font: Setmanari Vinaròs n. 431

Respecte a l'àmbit de l'alimentació, s'ha de destacar l'anunci de *Chocolates Serret*, una de les últimes fàbriques de xocolate que van aguantar al poble i que exemplificava a la perfecció el motiu pel qual als vinarossencs se'ns coneix, entre d'altres, pel sobrenom de xocolaters. *Chocolates Serret* és una de les primeres empreses que ja s'anuncia en el primer número de la revista.

D'altra banda, un altre anunci d'un establiment que en aquest cas arriba fins als nostres dies és el de la *pastisseria Macip*, actualment ubicada en el mateix emplaçament que ja a principis dels anys 60 s'anunciava en les pàgines del setmanari.

Per últim, un restaurant que durant molts d'anys ha sigut visitat pels vinarossencs. Es tracta de *casa Machaco*, que s'ubicava al passeig marítim, en el tram de Colom. Amb la remodelació del passeig i la seua peatonalització va desaparèixer l'any 2007.

3.5 Especiales

Primer número (30 març 1957)

SEMANARIO DE DIVULGACIÓN E INFORMACIÓN LOCAL

Año 1 Vinaroz, 30 de Marzo de 1957 Núm. 1

DEDICATORIA

*A nuestro Caudillo el Generalísimo
FRANCO, Jefe del Estado y Jefe
Nacional de la Falange, artífice del re-
surgimiento de la Patria, paladín de
la unidad entre los pueblos y entre los
hombres de España.*

A VINARÓZ, nuestra patria chica, a cuyo servicio consagramos nuestro esfuerzo, en cuya prosperidad y grandeza ciframos nuestra ilusión. A Vinaroz y a todos los vinarocenses.

Les Peixcateres¹⁶

Sanes, Fortes, morenetes
de la serena i del sol
canten pels carrés:
¡Xiquetees...
cavalla fresca... ¿qui'n vol?!..
Ni fatigoses penúries
ni les calitjes d'estíu,
sofoquen eixes cantúries
que de sos llavis sentíu.
Cantúries del dur treball
Que un himne de glória son,
Cantades amunt i avall,
Pa més estímulo del mon.
Desde la cèntrica plaça
al humil carreronet,
van donant-se garbó y traça
pa dur-mos lo peix fresquet;
¡del plebeu rabosot
al llangostí aristocràtic
elles tot mo'l fan simpàtic
barrejat al panerot.
I portant sempre rumbores
los banastos i paneres,
per tot lo poble, afanoses,
Van rodant les peixcateres.
Entonant-se més i més,
canten, clar i fort, com los galls
al rompre l'alba: -¡¡Asparralls
com a oraes. ¿qui'n vol més?!...

Aixina, aixecant la veu,
Xopet lo front de suhor,
es com viu i alaba a Deu
lo poble treballador
Ditxós treball, ditxós crit,
hasta ditxoses les penes
que van rompent les cadenes
que esclavisen l'esperit
Peixcateres laborioses,
gràcia de l'artó i de'l bou
i palangreres manyoses
que al treball mai dieu prou,
i tant d'hivern com d'estiu
pregoneu a veu desfeta:
¡¡Xiqueees... a la sardineta
de l'alba... ¿qué no sortiu?!...
Com tresor més ric i bó;
porteu de les nostres plajes
la sal del marisc d'orajes
i garbinets, la frescó
Canteu, canteu, peixcateres,
sense múrria i sense queixa:
-¡¡Mireu-lo, a n'eixes panerres..
qué vivet... encá coeija!!...
Sanes, fortes, tot l'estoi,
baix l'alegre llum del sol..
escolteu-les... ¿les sentiu?..
¡Cavalla fresca, ¿qui'n vol?!..
Paco Argemí

Aquest primer i emblemàtic número del diariet és molt interessant d'analitzar per diferents aspectes. En primer lloc per la seua portada, ja que el 30 de març de 1957, com bé sabem, Espanya es trobava sota la dictadura de Francisco Franco, a qui li dediquen el naixement del setmanari. D'altra banda, com no podia ser d'una altra manera, la dedicatòria s'estén al poble de Vinaròs, juntament amb una fotografia aèria que mostra l'església arxiprestal en la part central i els carrers del voltant.

¹⁶ En tot moment s'ha respectat l'ortografia original de la publicació, tot i les errades gramaticals i d'accentuació, per a mantenir la màxima essència d'aquesta primerenca poesia en valencià del setmanari.

Aquest primer número consta de 8 pàgines, en les quals apareixen solament dos fotografies, que pertanyen a la portada. D'altra banda, el roig és l'únic color que destaca sobre el negre, ja que és la tonalitat escollida per a la capçalera. Els dibuixos i logotips que apareixen al llarg d'aquest número són obra de Carbonell, autor com ja hem vist, de la capçalera, i de qui depenen també els dibuixos des apartats de *Catolicidad*, *Colonias vinarocenses*, *Noticario*, i *Consigna*.

Apareix informació variada, com un llistat dels alcaldes de la ciutat des de l'any 1900 fins al 1916. L'apartat *Chismemascop*e recull diferents notícies sobre successos en clau d'acudit. També és interessant el poema que apareix, ja que aquest es publica en valencià, en una època on aquesta llengua estava prohibida i era prioritari l'ús del castellà. La poesia, del poeta local Paco Argemí, es pot llegir en complet a la pàgina anterior i tracta un tema quotidià com era el de les peixateres, en una època on aquesta professió era el centre de la vida de molts de veïns.

D'altra banda, una secció interessant es la de *Rincón*, que aporta informació sobre la població de Vinaròs en diferents anys i la demografia de l'any 1956:

Població de Vinaròs	
Anys	Habitants de fet
1900	8.625
1950	9.631
1956	10.115
Demografia de l'any 1956	
Naixements	171
Defuncions	157
Matrimonis	116
Immigració	103
Emigració	40

Informació sobre la població de Vinaròs i la seua evolució. Font: Setmanari Vinaròs n. 1

Respecte a la subscripció, apareix la següent informació: per a la ciutat, el preu mensual serà de 8 pessetes. Per a Espanya, la trimestral costarà 25 pessetes, la semestral 50 i l'annual 100. Pel que fa a l'estranger, la tarifa serà la mateixa que a Espanya, però afegint l'import del franqueig.

Per últim, comentar aquells comerços que ja van aparèixer en aquest primer número, en l'última pàgina del mateix, aquests són: *Calzados Barrobés*, *Joyería López*, *Cerámica Vinarocense*, *Chocolates Serret*, *Óptica López*, *Tejidos Migraña*, *Almacenes Vidal* i *Óptica Callau*.

Vinaroz

SEMANARIO DE DIVULGACIÓN E INFORMACIÓN LOCAL

Año II

Vinaroz, Sábado, 29 de Marzo de 1958

Núm. 53

La Semana Santa Vinarocense

La Cruz no está aún hincada en la tierra reseca del Gólgota. Jerusalén. Júbilos dorados de primavera en el Domingo de Ramos. Palmas. Hosanas; ramos de olivo. Flor de romero y mantos de colores para alfombra de Jesús, que a lomos de su pollino reparte bendiciones. ¡Hosana! Después... La traición de Judas, el Pan y el Vino de la última

RELIEVE

Un año

Rosario de semanas, desgranado desde que, el 30 de marzo de 1957, apareciera el primer número de «Vinaroz».

Un año desde que escribimos aquella dedicatoria para nuestra primera página, en cuyas breves líneas se contenían nuestro propósito y nuestra promesa de servicio.

Creemos sincera y honradamente que hemos sido fieles al compromiso públicamente contraído; al menos, ésta ha sido nuestra constante preocupación y nuestro único afán.

Por Vinaroz y para Vinaroz ha sido nuestro lema y continuará siéndolo en años venideros; si Dios es servido en darnoslos de vida.

En cuanto a la forma, a la calidad y al detalle técnico, somos conocedores de la modestia de nuestras facultades y aptitudes y bien quisiéramos poseerlas en el grado y nivel que Vinaroz merece.

Pero si con nuestro esfuerzo hemos conseguido promover alguna inquietud por los problemas locales; que éstos hayan trascendido, dando oportunidad para su estudio y solución, y al mismo tiempo — este era otro de los objetivos propuestos — hemos llegado a constituir un vehículo espiritual de comunicación fraterna entre todos los vinarocenses, nos sentiremos halagados y satisfechos.

Y esta satisfacción será acicate para continuar en la misión que, tan ilusionadamente, emprendimos hace un año.

Aprofitem aquest número per ajuntar dos moments importants del setmanari. En primer lloc el seu primer aniversari, que no va tenir ninguna celebració especial; i d'altra banda la Setmana Santa, que tampoc es va reflectir en cap edició especial, ja que aquestes edicions amb pàgines extra arribarien més endavant.

Respecte al primer aniversari de la publicació, es va recordar de forma breu, ja que sols va haver-hi una referència. Aquesta es va incloure en la portada, on apareix una columna a la part dreta baix el nom de "Relieve", i que es recorda el primer aniversari dels molts que vindrien amb el pas dels anys.

En quant a la Setmana Santa, inicialment no formava part dels extraordinaris, ja que aquests estaven reservats per a festes d'estiu i nadal, però amb el temps sí que va tindre un augment de les pàgines. A partir dels anys 90 en la portada del número especial de Setmana Santa s'utilitza el cartell anunciador. No obstant, no sempre va ser així, i en els primers números s'utilitzen dibuixos del col·laborador Antonio Carbonell, que realitza unes representacions de la festivitat cristiana dignes de ser recuperades en aquestes línies. A banda de la mostrada en el número del primer aniversari, destaquem les següents (apareixen a les portades nº 104 (1959), 315 (1963), 366 (1964), 421 (1965)):

Conjunt de diferents representacions de la festivitat per part de Carbonell. Font: Setmanari Vinaròs

Felices
Fiestas
del
Langostino
1969

Vinaròs

Tal com trobem explicat en l'enciclopèdia de Vinaròs de la mà d'Agustí Redó (pàg. 457), les festes de llagostí van ser instaurades per l'alcalde Francesc Balada en el mes d'agost coincidint en la festivitat del 15 d'agost de la Mare de Déu. Aquestes es celebraven des de 1963 per tal de promocionar i donar a conèixer el nostre producte gastronòmic més destacat. No obstant això, amb l'arribada de la democràcia i el govern socialista de Ramon Bofill, aquesta celebració es va deixar de costat fins la tornada del Partit Popular al 1995, quan es van promoure de nou, juntament amb l'Associació d'Hosteleria.

En el diariet es pot comprovar aquest èxit de les festes del llagostí especialment a finals dels anys 60 i principis dels 70, on després del número extraordinari de festes de Sant Joan i Sant Pere van publicar un altre extraordinari a l'agost per a la celebració de les Festes del Llagostí. L'alcalde parla del creixement d'aquesta festa en les primeres pàgines del setmanari (número 118 de la segona època, del 9 d'agost de 1969):

Quando en julio de 1963 empezó a hablarse de las Fiestas del Langostino, milagrosamente programadas gracias a la ayuda de muchos de vosotros, y en agosto del mismo año se iniciaban en su primera edición, nadie, ni siquiera quien esto escribe, sabía a ciencia cierta el relieve que las mismas alcanzarían; si en definitiva, cuajarían; y si llegarían a convertirse en algo tan ligado a la vida local, que se fundirían de tal forma con la misma, que no podría comprenderse, al pasar del tiempo, cómo podía existir una cosa sin la otra.

Seis años han transcurrido desde entonces, y pese a su bisoñez, han conseguido ya, dentro del ámbito local, que en estas fechas es como decir internacional, verdadero peso específico.

S'ha escollit aquesta portada perquè exemplifica molt bé el sentit de número especial. A més, com a curiositat s'ha de destacar que es canvia la capçalera de lloc i es situa en la part inferior, sense l'enquadrament de color al que estaven habituats en aquesta període. És interessat perquè la composició de la portada són fotografies de diferents actes que tenien lloc durant aquestes festes, que estan totes baix una tonalitat groguenca. Realment és una portada molt diferent a aquells números tradicionals i trenca molt la imatge habitual que tenim del setmanari.

En el seu interior trobem, en primer lloc, el programa de les festes, en quatre idiomes diferents: francès, alemany, anglès i espanyol. Això ens mostra l'interès que tenien aquestes festes entre els turistes estrangers i la voluntat de l'ajuntament en arribar al major tipus de públic possible en un període on el turisme estava molt present en el municipi.

D'altra banda, la part central del setmanari està destinada a mostrar qui és la reina i les dames adultes juntament amb la reina i les dames infantils, amb fotografies i informació sobre a quina entitat representen, al igual que les festes de Sant Joan i Sant Pere, fet que ens demostra la importància que van assolir aquestes festes del llagostí.

Vinaròs

La Corporación Municipal, Consejo Local del Movimiento y Semanario "Vinaròs" desean a todos los vinarocenses toda clase de felicidades en las fiestas de Navidad y en el Nuevo Año.

Un altre dels diariets especials és aquell que marcava el fi de l'any, ja que per a celebrar Nadal es realitzava un especial de més pàgines i amb major quantitat de seccions. Per a exemplificar els especials de Nadal s'ha escollit aquesta portada ja que és molt diferent a la resta que podem trobar. Es tracta del número 137 de la nova època (del dissabte 20 de desembre de 1969), l'especial de Nadal i penúltim número de l'any.

En aquest cas, es canvia de nou la posició de la capçalera, i aquesta s'ubica en la zona oposada del seu lloc habitual: a la part inferior de la portada. Mentre, la resta d'espai s'utilitza per a afegir com a imatge de portada un quadre del pintor espanyol Diego Rodríguez de Silva y Velázquez, natural de Sevilla i tot un referent en la pintura barroca espanyola.

És tracta de *l'Adoració dels Mags*, una pintura a l'oli que es conserva al Museu del Prado i data del segle XVII, concretament de l'any 1619. La imatge es basa en la tradició cristiana, i mostra als reis mags, dos blancs i un negre, amb un patge darrere observant, que ofereixen regals al Nen Jesús poc després del seu naixement. Per a enquadrar la pintura en la portada del setmanari es retalla lleugerament per la part superior i la part inferior per poder mostrar la part central, que és on té lloc l'escena religiosa.

Tot i que el quadre és a color, la portada de la imatge es mostra en un únic color, seguint la tonalitat amarronada que s'havia escollit per a la capçalera. A la capça d'informació de la part dreta de la capçalera apareix el següent missatge: *"La Corporación Municipal, Consejo Local del Movimiento y Semanario "Vinaroz" desea a todos los vinarocenses toda clase de felicidades en las fiestas de Navidad y en el Nuevo Año"*.

El total de pàgines d'aquesta edició especial és de 33, quan normalment, en aquella època, les pàgines giraven entorn a les 8. Per tant, quadruplica el seu contingut respecte a les edicions habituals.

Quadre "Adoració dels Mags" de Velázquez.
Font: Wikimedia

AÑO XV
Número 731
Sábado, 27 marzo
1971
Depósito legal:
CS. 33 - 1968
Número
extraordinario
Precio de este
ejemplar: 10 Ptas.

30-3
1957
30-3
1971

QUINCE AÑOS

Un hito en la pequeña historia de VINARÓZ. Parece ayer cuando, por iniciativa del entonces Alcalde y Jefe Local, D. Ramón Adell Faus, salió a la calle el primer número de nuestro Semanario, con la ilusión dedicada a «Vinaroz, nuestra patria chica, a cuyo servicio consagramos nuestro esfuerzo; en cuya prosperidad y grandeza ciframos nuestra ilusión», como se reflejaba en primera página; tentativo abierto a una esperanza sin límites.

Estamos en los quince años de nuestra existencia periodística local. El Semanario, con mayores o menores aciertos, nunca careció de una férrea voluntad de servicio a la ciudad que nos vio nacer y, semana tras semana, ha sido el medio de comunicación entre todos los vinarocenses desparpados por la geografía patria y allende el extranjero.

En nuestras páginas quedaron plasmados, para la posteridad, los hechos más notables de la vida ciudadana; material de primera mano para el futuro historiador de aquella, y toda una serie de pequeñas, pero extrañables, noticias con hallito de vivencias familiares.

Con el formato de su aparición, llegamos al número 529. A partir del 13 de mayo de 1967, el nuevo formato alcanzó el 302. Sumadas ambas cifras, se llega al número 731 que totaliza la veterania de VINARÓZ y, a partir del cual, seguiremos conservando la solera de esa ya larga vida que, a través de quince años, el Semanario ha conseguido.

En estos momentos, justo será recordar los nombres de quienes, con el fundador, integraron aquel ilusionado equipo de primeros redactores: Rdo. D. Manuel Milán, D. Antonio Carbonell, D. José Molés y D. Manuel Foguet. Con ellos, la colaboración de tantos y tantos

vinarocenses, cuya relación se haría interminable, que nos honraron con sus trabajos, llevando a nuestras páginas su amor y entrega por nuestra ciudad querida. Los directores don D. Jaime Nos Ruiz, D. Francisco José Balada Castell y

D. Luis Franco Juan quien, en estos momentos, preside y dirige el grupo de redactores entregados a la continuación de nuestra misión informativa: D. Manuel Foguet Mateu, D. Angel Giner Ribera, don José Antonio Gómez Sanjaún, don

José Ramón Hortas Segarra y don José Luis Puchol Quiral. Los que llevaron el peso administrativo: D. Domingo Forner Miralles, reverendo D. Manuel Milán, D. Joaquín Simó Federico y el actual don Guillermo Albelda. Con ellos, a cuantos nos distinguieron con la aportación de su publicidad que constituyó una ayuda inestimable a todos nuestros suscriptores que permanecieron fieles a esta publicación y fueron y son su base y sustento, sin olvidar las atenciones y la deferente ayuda de la Corporación Municipal a la que estamos reconocidos.

A los talleres de la Imprenta Soto en los que, a partir del primer número, se confeccionó por espacio de once años; y a los de la Imprenta Miallo - S. Albella Mayor de Castellón, en los que estamos cuatro años ya.

Al abnegado grupo de nuestros repartidores; a la continuada colaboración de las afiliadas a la Sección Femenina y Juventud locales en las tareas del envío, los sábados por la tarde; al encauzado de nuestra publicidad, D. Juan Garriga, y a cuantos, de un modo u otro, nos han prestado su aliento. A todos, nuestro agradecimiento.

Seguimos en la brecha, ilusionados como siempre. Aspiramos que estas páginas sigan siendo a medio de intercomunicación de todos los vinarocenses y sirvan a la ciudad que tanto amamos. No estamos satisfechos, porque siempre queremos todo lo mejor para VINARÓZ. No desistiremos en el servicio y, para ello, recabamos la continuidad de los colaboradores suscriptores y anunciantes, a fin de que el Semanario vaya a más. Lo que estamos dispuestos a conseguir, si aquella colaboración ayuda no nos faltan, como hasta ahora nos han distinguido.

LA REDACCION

L'especial del 15 aniversari va ser una de les primeres grans fites que va aconseguir el diariet després de superar el primer any de vida i arribar als 100 números publicats. Aquest es va celebrar el dissabte 27 de març de 1971, amb una portada que marcava la data d'inici i la data del 1971 remarcant els quinze anys que s'havien assolit. Però si ens fixem, realment el que es complia en aquell número eren 14 anys, com ja remarcava José Antonio Gómez Sanjuán en el número 2062 del 5 de setembre de 1998 al fer un breu recorregut sobre la història de la capçalera del setmanari.

Allò que sí que es commemorava era el canvi de numeració, ja que es retornava a l'antiga i original numeració, que des de l'inici de la segona època del diariet (14 de maig del 1967) s'havia eliminat per a començar el recompte de zero. S'ha de recordar que el desè aniversari de la publicació no es va poder celebrar, perquè va ser el període d'impàs de més d'un any que no es va publicar en el qual es va fer el canvi de la primera a la segona època.

És interessant poder tenir accés a aquests especials, ja que ens ajuden a reconstruir la història del setmanari d'una manera fidedigna. En l'especial es publiquen 16 pàgines, quan en aquella època era habitual que el contingut no passés de les 12 pàgines. En la primera portada a part de remarcar en grans lletres el 15 aniversari i les dates compreses, apareix un escrit de la redacció al voltant de la imatge desgastada de la que va ser la portada del primer número.

Tot i la intenció de commemorar el 15 aniversari, tret de la portada, no es van fer grans canvis en el seu interior. Simplement es va rescatar un dels treballs d'Antonio Carbonell, en clau d'humor, que va escriure en un dels primers números del setmanari, i a causa de la celebració d'aquest quinzè aniversari es vol recordar. D'altra banda, també es recupera *De nuestro primer año de publicación*, un recull de diferents endevinalles que sota la firma de *Bachiller* i *l'altre*, es van publicar als inicis del setmanari sobre diferents personalitats vinarossenques per a que els lectors endevinaren de qui es tractava.

ARO XVIII
 Núm. 1.000
 Extraordinario
 Sábado, 22 de mayo
 1976
 Depósito Legal:
 CS. 33-1958

DATOS PARA LA HISTORIA

Fue el fundador de VINARÓZ el entonces Alcalde de la ciudad, D. Ramón Adell Fons.

El primer Director, por exigirse título oficial de periodismo, en aquel entonces, fue D. Jaime Nos Ruiz, que lo era del estimado colegio de Castellón «Mediterráneo».

Formaron el primer cuerpo de Redacción: D. Ramón Adell Fons, como redactor jefe; y redactores Rvdo. don Manuel Millán Boix, D. José Molés Puell, D. Antonio Carbonell Soler y D. Manuel Feguet Mateu, Administrador; D. Domingo Forner Forner.

La Administración pasó, más tarde, al Rvdo. D. Mosen Millán, a D. Joaquín Simó Federico, siendo en la actualidad D. Guillermo Albaida Sales.

La Dirección estuvo, desde el año 1968, a cargo de D. Francisco José Balada Castell, y desde febrero de 1971 al de D. Luis Franco Juan.

El primer número apareció el día 30 de marzo de 1957 y estuvo editado en la imprenta de los Hermanos Soto, de Vinaroz, en donde siguió imprimiéndose hasta que en mayo de 1967, y al tomar formato diferente, pasó a los talleres de la Imprenta Miallo, del vinarocense D. Sebastián Abella Mayor, en Castellón, en la que se sigue editando.

Anualmente y en ocasión de las Fiestas y Feria de San Juan y San Pedro, viene publicándose un número extraordinario, al igual que viene haciéndose en ocasión de las Fiestas del Langostino desde la aparición de las mismas en 1963.

Lo que representa el Núm. 1.000 de "VINARÓZ"

Nuestro Semanario VINARÓZ cumple hoy una meta importante en su vida. Sale a la luz del día el número 1.000 de sus publicaciones.

¿Cuántas revistas mensuales o semanales, de la categoría de la nuestra, llegan a este número? Pocas, muy pocas, por no decir que ninguna de las publicaciones que editan poblaciones como Vinaroz, o quizá superiores a ella, llegan a cumplir la meta a que hoy hemos llegado.

Pero para llegar a esta meta: ¡Cuántos sinsabores! ¡Cuántas horas desinteresadas entregadas al trabajo de confección de todos y cada uno de los números! ¡Cuánta labor abnegada y silenciosa de los hombres que, desde su fundación, se han dedicado a conllectionarlo! ¡Cuánta preocupación económica para no encarecer el Semanario! Y a pesar de todo esto, nuestro Semanario, no ha fallado a su cita, cada sábado, desde el día en que, por primera vez, salió a la luz pública.

Sin embargo, puedo afirmar que todos los hombres que, de manera más o menos asidua, han colaborado y colaboran con nuestro Semanario, de forma totalmente desinteresada, lo hacen por su amor a Vinaroz, y todo lo que este amor lleva consigo. Mi gratitud, nuestra gratitud a todos ellos.

Pero, ¿podría salir el VINARÓZ si no fuera por nuestros suscriptores y anunciantes? Pues francamente, no. Por esto, mi gratitud se extiende a todos aquellos que, con su esfuerzo, nos ayudan económicamente, para sobrellevar la pesada carga monetaria que representa cada número del Semanario, a lo que hay que añadir la subvención que nuestro Ayuntamiento concede para mantener la publicación. Mi gratitud, también, para mis compañeros de Corporación, que no regatean esfuerzos para mantener, dignamente, el Semanario.

Mi reconocimiento y el de todos los lectores que, semana a semana, esperan con ansia el sábado para leer su «periodiquet», para su fundador, D. Ramón Adell Fons, y para los que han sido sus directores, D. Jaime Nos Ruiz y D. Francisco José Balada Castell, que fueron los responsables directos de que VINARÓZ no faltara nunca a su cita, hasta que, un 16 de febrero de 1971, me hice cargo yo de esta responsabilidad.

Mi gratitud y reconocimiento se extiende, también, a las imprentas SOTO y MIALFO y a los que allí trabajan, colaboradores fieles e indispensables que nunca han regateado esfuerzos para que VINARÓZ salga siempre con puntualidad y polcricitud, así como al encargado de la publicación D. Juan Gerada, a D. Agustín Boig y al equipo de reparadores.

¿Qué sería de los vinarocenses ausentes si no tuvieran en sus manos, cada semana, el Semanario? No lo sé, pero sí puedo afirmaros que son los que más esperan su entrega para enterarse de todo lo que ocurre en nuestra ciudad. ¡Con qué avidez leen íntegramente el Semanario! ¡Con qué ilusión lo esperan! Podría contar multitud de anécdotas que ilustrarían estos extremos, pero no es lugar para hacerlo y así para terminar.

Y termino haciendo un llamamiento a todos los vinarocenses, presentes o ausentes, y a todos los que quieran a nuestra ciudad, para que colaboren con el Semanario, enviando noticias, artículos, cartas; en fin, toda clase de trabajos que hagan más amena su lectura, para que, de esta forma, y con la ayuda de Dios y de nuestros Santos Patronos, llegar al número 2.000.

LUIS FRANCO JUAN
 Director

SUMARIO

★

- Lo que representa el núm. 1.000 de VINARÓZ», por Luis Franco Juan.
- Manolo Feguet», por Angel Giner.
- Nuestro fundador: D. Ramón Adell Fons», por J. Boer.
- Mil», por Manuel Feguet.
- Tríplico. Carta al Semanario VINARÓZ», por Manuel Millán Boix, Pbro.
- El Semanario visto por un ausente», por Javier Redó Llonar.
- Cosas de mi pueblo», por Agustín Cervera Fanellós.
- Vinaroz: Muy Noble y Leal», por Juan Boer Puig.
- Sonríase», por A. Carbonell Soler.
- Humor: En la huestería», por Don Antonio.
- Presencia activa del oyente en la interpretación musical», por Leopoldo Querol.
- La economía de Vinaroz, en tiempos de Caravantes», por Jorge Romeu.
- Sueget vinarocense», por S. A. V.
- El ministerio de los Obispos».
- ... 1.000», por Venanci Ayza.
- Nra. Sra. de la Misericordia», por J. A. Gómez Sanjuan.
- Un fragmento de nuestra propia historia», por A. de V.
- Noticias Varias».
- Crucigrama», por A. C. S.
- El Instituto Informa», por Santiago Camp y José López.
- Deportes», por Angel Giner.

5 anys després d'haver celebrat el 15 aniversari del setmanari tocava festejar una altra fita aconseguida en menys de 20 anys que portava el setmanari de recorregut: els primers 1000 números publicats. El dia de la celebració va ser el dissabte 22 de maig de 1976.

En primer lloc, la portada està dividida en tres columnes amb una central més gran, que baix el títol de *Lo que representa el núm. 1000 de "VINARÓZ"*, el director i alcalde Luis Franco Juan li dedicava unes paraules. D'altra banda, a la part esquerra trobem unes dades per a la història de manera molt resumida que explica les qüestions més bàsiques dels orígens de la publicació. Per últim, a la part dreta, el sumari on apareixen totes les seccions que es podran trobar en aquest número especial.

En aquest especial trobem, en primer lloc, una entrevista al fundador del setmanari, l'exalcalde Ramon Adell fons, que resulta molt interessant per la quantitat de dades que podem arribar a conèixer. Articles tant de Manuel Foguet com del mossèn Manuel Milián tenen cabuda per a celebrar els primers 1000 números. També hi ha un apartat per al qüestionari local, 100% que resulta molt interessant de resoldre. Per últim, no podria acabar la celebració d'aquest especial sense la inestimable col·laboració de Venanci Ayza amb un poema commemoratiu baix el títol "**i... 1.000**":

*Al aplegar a este número,
és una satisfacció
per als que t'han ajudat
a que't sostingues plantat,
respiran a tot pulmó.
Perquè també col·labora
detràs del qui més remena,
i sense escriure voràs
que tu també posaràs
el teu petit gra d'arena.
Tens aquí al suscriptor
i als que'n tu han anunciat;
el qui compra el diariet
també ajuda un poquet,
gracies per la voluntat.
Estan el reporter gràfic,
cobrador i repartidor,
els empleats de l'impremta,
el paper, tinta, tot entra,
i el administrador.
Qui passa l'escriu a maquina
també sol col·laborar;
el caçador de notícies
o d'esqueles mortuories
també és digne de admirar.*

*Tenim present als companys
que mas dixaren en dolor,
si ara estan en la gloria,
/os tenim a la memòria
per sa constància i valor.
Recordo el número ú
que jo a Vinaròs no estava,
però una bona persona
me' / guarda en bona gana,
en que alegria me'l mostrava.
Però, un diumentge de matí,
te van canviar de color,
era l'any sixanta set;
te tan comarcal per cert,
te veig més gran i més valor.
1 escriuen d'estos pobles
que formen el Maestrat,
gracies a tots i agrai'ts,
perquè en los vostres escrits
també hau col·laborat.
Però tu semana, semana
la visita no ha tallat,
portan artículs, notícies,
propagandes, poesies,
humor, deport o serietat.*

*Te's camps per tot el món,
que esperen en gran afan
noticia vulgar, xiqueta,
ells la troben boniqueta,
ademés de bona, gran.
Perquè casiestic segur
que'l lliges tot ben complet,
i entre família i amics
tan comentarís seguits
hasta l'atre diariet.
Tu seguiràs per avant,
que eres periodíc volgut;
mos retirarem /os grans,
dixant-te en bones mans,
gent nova i joventut.
Pots aplegar a dos mil
o potser ten pots pasar;
si costa divuit anys més,
calcula e/s que jo tindré,
ja no te podré ajudar.
Avant sempre, no te pares,
sigues tort com una pua,
puix la semana que ve,
tu sortiràs al carrer
i marcaràs un cap i cua.*

Festes de Sant Joan i Sant Pere (21 juny 1980 – nº 1148)

Vinaròs

Setmanari d'informació local

Nº 1.148 – Dip. Legal T-213-1979

Any XXIII – Tercera època – 21 de Juny del 1980

FESTES I FIRA SANT JOAN I SANT PERE

Els extraordinaris de la fira i Festes de Sant Joan i Sant Pere han aparegut al setmanari pràcticament des del seu naixement. Exceptuant el primer any de vida, que feia poc més de tres mesos que es publicava el setmanari, sempre han estat presents. A partir del segon any, l'any 1958, apareix el primer extra de festes, que és el número 65, del 21 de juny i té una extensió de 33 pàgines

La portada que s'ha escollit per a exemplificar els números extraordinaris de festes és molt particular, ja que per primera vegada s'utilitza una fotografia a color per a una portada del setmanari. Anteriorment havien aparegut fotografies en blanc i negre, dibuixos a color, gràfiques i altres elements, però no mai una fotografia d'aquestes característiques. Es tracta del número 1148, corresponent al 21 de juny de 1980, que consta de 44 pàgines.

La imatge escollida per a la portada és una fotografia aèria presa des de la punta del moll on es pot veure tant el moll com el contramoll, la plaça de bous, el passeig Blasco Ibáñez i el passatge del fons on destaca el camp, l'ermita a la part esquerra i a la dreta el Montsià. Sens dubte, una imatge molt representativa de la nostra ciutat que anava molt d'acord en el motiu d'aquest especial: la fira i festes de Sant Joan i Sant Pere 1980.

En aquest especial, podem observar les fotografies tant de la reina com de les dames per a il·lustrar a les representats de les diferents entitats locals. Aquestes imatges apareixen des de l'extraordinari de festes de l'any 1959, on per primera vegada es veuen els retrats de la reina i de les dames en una tonalitat verdosa.

En quant a la resta de contingut, al igual que passava en l'especial de les Festes del Llagostí que s'ha mencionat abans, apareix el programa de festes amb tota la informació dels diferents actes que es portaran a terme al llarg de la fira i festes, articles, fotografies i el contingut extra habitual.

Per últim, per tancar aquest número en concret, trobem un suplement esportiu diferent: aquest apareix amb la capçalera del setmanari de color verd i tot el contingut com les fotografies del mateix color, per a diferenciar aquest suplement que consta de quatre pàgines dedicades a qüestions relacionades en l'esport local. Segons apareix en la primera pàgina, sota la capçalera, aquest és editat per la Delegació Local d'Esports.

Carnaval (i naixement) (5 febrer 1983 – nº 1279)

Vinaròs

Setmanari d'informació local

Nº 1.279 – Dip. Legal T-213-1979

Any XXVI – Tercera època – 5 de Febrer del 1983

Car nes tol tes

VINAROS 1983

11·12·13 de Febrer

Els carnivals també són, actualment, un dels especials que més èxits tenen entre els vinarossencs, ja que s'augmenta la tirada i s'afegeixen un gran número d'imatges de tots els actes, especialment de les desfilades amb tots els integrants de les comparses. En el setmanari és molt interessant veure com va anar prenent forma la idea de reprendre els carnivals a Vinaròs. Evidentment, el diariet va ser testimoni directe d'aquest fet, i en les seues pròpies pàgines es va debatre i opinar sobre la necessitat o no de recuperar els carnivals.

Per a trobar aquests debats hem de traslladar-nos al mes de març de 1982, un any abans del naixement del nou carnaval com avui en dia el coneixem. Concretament en el número 1235 del 20 de març del 1982, en la pàgina 13, apareix un article de José Antonio Gómez Sanjuán en la que planteja la següent qüestió: *"Fallas en Vinaròs, ¿Sí o No?"*

En aquest article Sanjuán reflexiona sobre l'èxit que estan tenint les falles a Benicarló i de com havia generat l'enveja d'alguns veïns en veure com una festa que no existeix a Vinaròs triomfava al poble del costat. A partir d'aquest punt, algunes persones creien que era moment de començar les falles a Vinaròs per a aprofitar-se dels beneficis que genera la festa, però Sanjuán opina que no, ja que seria fer-li la competència als veïns i llevar-se visitants uns als altres. És aleshores quan planteja una idea que un any enrere va voler proposar des del Circulo Mercantil y Cultural, però que finalment no va veure la llum: l'organització d'uns grans carnivals per a Vinaròs.

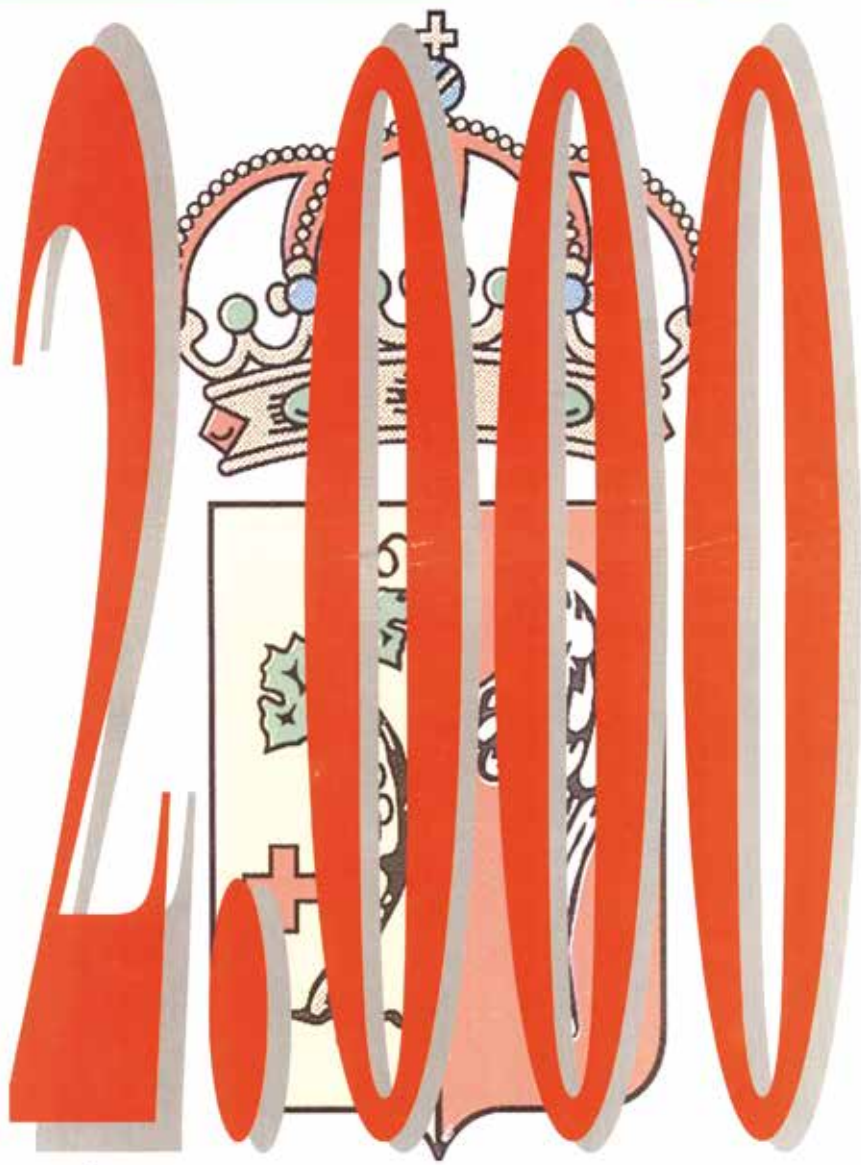
Dos números després, en el 1237 del 3 d'abril, Vicent Beltran i Salazar li respon recolzant la seua idea en contra d'organitzar unes falles que ja es celebraven a Benicarló. Al número següent, el 1238, Sanjuán torna a respondre (pàg. 13) dient que properament realitzarà un anàlisi de la festa de carnaval, i desitjant que en les properes setmanes es porte a terme algun tipus de reunió preliminar per determinar si finalment ha d'haver o no carnaval. Ja en el 1241, comparteix un article parlant de la festivitat de Carnaval i de les diferents celebracions carnals realitzades a altres ciutats.

L'any 1983, podem comprovar com la idea es va materialitzar i van arribar els primers carnivals moderns, molt diferents als que avui en dia coneixem, però que van ser el germen del que gaudim en l'actualitat. En aquell primer número del Carnaval de Vinaròs (1279 del 5 de febrer del 1983) tenim el xicotet programa de festes, acompanyat d'un text per part de l'Organització del Carnaval explicant el naixement d'aquesta festa i el perquè dels diferents actes que es van a celebrar.

2000 números (7 juny 1997)

Vinaròs
Setmanari d'informació local
Núm. 2.000 - Dip. Legal CS-296-1984 Any XXXV Tercera època - 7 de juny 1997

n^o

GRÀCIES ALS NOSTRES LECTORS

Disseny: DIFO'S

20 anys després de la celebració dels primers 1000 números arribava una nova xifra per a festejar: els 2000 números editats del setmanari *Vinaròs*. Es tracta d'un especial que va tindre lloc el 7 de juny de 1997, amb un disseny de portada molt senzill que deixava clar allò que s'anava a celebrar: l'escut de Vinaròs amb la corona reial sota el número 2.000 gegant, amb les següents paraules en majúscules: *gràcies als nostres lectors*.

Aquest número especial destaca per les seues 80 pàgines, el doble de l'habitual en aquella època, atès que les edicions normals solien estar sobre les 40 pàgines. El contingut d'aquest especial consta de diferents entrevistes, i s'agrupa tot baix la secció *El "Vinaròs" compleix el número 2.000*.

En primer lloc trobem entrevistes als anteriors directors del setmanari, com pot ser Luis Franco Juan, qui va ser director en l'època de transició del final del franquisme a la democràcia. També s'entrevista a Pedro Vidal Tabueña, director durant tres anys del setmanari; i a José Palacios Bover, el director que més temps ha estat al front del diariet, amb més de 12 anys. D'altra banda, també hi ha espai per a parlar amb un dels cofundadors del diariet: José Molés Puell, qui recorda els inicis del setmanari i quina opinió té del diariet després de 2000 números.

Seguint amb la celebració, es recuperen textos corresponents a diferents èpoques tant d'Antonio Carbonell en clau d'humor, com de Venanci Ayza amb les seues poesies marineres. També s'afegeixen vinyetes carregades d'humor que Carbonell dibuixava per publicar al setmanari en els seus inicis.

Per últim, per a acabar amb aquesta secció de l'especial es publica una notícia de l'emotiu homenatge que se li va retre a Antonio Carbonell en Capçanes (Tarragona). La resta de seccions del setmanari són les habituals de l'època, especialment la secció de *Les nostres notícies* a càrrec de Julián Zaragoza amb gran quantitat de pàgines dedicades a fotografies dels veïns i, per acabar, amb una poesia titulada *El Diariet* en celebració dels 40 anys i 2000 números que s'ha complert.

Aquest especial dels 2000 números serveix per a parlar de la celebració dels 3000, que van tindre lloc el dissabte 21 d'octubre de 2017, i que no va tindre ningun especial ni cap tipus de menció en el setmanari, senyal de l'època complicada que està patint aquesta publicació tant longeva que ha perdut part del seu encant i connexió amb la població.

50 aniversari (31 març 2007 – nº 2481)

Per acabar amb aquesta secció d'especials, tenim l'última data especial celebrada, que és la de la primera meitat de segle que ha complert el setmanari, que es va celebrar amb un gran especial carregat d'anècdotes, entrevistes i curiositats desconegudes per a molts. El 50 aniversari va arribar amb el diariet número 2481, el 31 de març del 2007, amb Marian Fonellosa a càrrec de la seua direcció.

Eneixa època, els diariets solien tenir unes 40 pàgines, i l'especial del 50 aniversari va contar en un total de 108 pàgines repletes de contingut commemoratiu. La portada està formada per un collage d'antigues portades del setmanari, entre les quals destaquen algun especial de carnaval, les edicions de la festivitat de Sant Sebastià, el número 1000 o la portada de quan Àngel Giner va guanyar el concurs de TVE. Sobre eixe fons de portades trobem el número 50 gegant de color roig. Dins del 5 apareix el període "1957-2007" i dins del 0 la frase "50 anys de diariet".

A banda de les seccions habituals que setmanalment apareixen com les d'actualitat, pesca, esports o cultura, trobem la secció *50 anys de diariet*, que conté 80 pàgines dedicades exclusivament a aquest important esdeveniment. Sols començar, al costat del sumari, trobem una xicoteta columna de l'alcalde, que en aquella època era Javier Balada, qui celebra aquest aniversari recordant breument el recorregut del diariet.

Les primeres paraules de l'apartat especial són per a Marian Fonellosa, la directora; Yolanda Clares, la redactora en cap del Diariet; i de Xavier Flores, el subdirector. Tot seguit es passa a parlar del seu naixement, mencionant qui era el primer cos de redacció, amb algunes dades bibliogràfiques i preguntant a familiars directes. És el cas de Manuel Milian, qui parla del seu oncle Mossèn Milián; Josep Foguet Albiol, fill de Manuel Foguet...

S'entrevista a Joaquín Simó, qui va ser l'administrador des del 1959 fins al 1970; a Alfredo Gómez, fill de l'historiador i sempre col·laborador José Antonio Gómez Sanjuán; a Luis Franco, alcalde i director en el període la transició; Ramón Bofill, primer alcalde de la democràcia; José Palacios, el director que més temps ha estat; Jordi Romeu, director del setmanari durant un període curt de temps i posteriorment alcalde socialista de la ciutat; Gaspar Redó, el director més efímer; Jacinto Moliner, director i alcalde popular; Salvador Oliver, director i exregidor de cultura popular; i Javier Balada, alcalde en el moment de la celebració.

També hi ha espai per al record, amb diferents personalitats que escriuen i rememoren aspectes del diariet, des de Pilar Carsi, Agustín Comes, Ramon Puig, Mariano Castejón, l'Associació de veïns de Vinaròs Migjorn, Jaime Casajuana, Salvador Quinzá, les periodistes, Emma Bas i Imma Castell, Xavier Palomo, Mossèn Miquel Romero, Emili Fonellosa, la Colònia vinarossenca a Barcelona, Canal 56, la directora del *Crónica* Anna Fibla, el publicista Francisco Vaquer, l'emblemàtic

Julián Zaragozá, Andrés Albiol i Ramon Adell. Gran quantitat de testimonis de diferents col·laboradors que han passat pel setmanari des dels seus inicis o que han tingut algun tipus de relació amb ell i que han volgut retre homenatge en aquest aniversari.

D'altra banda, també es va parlar de Juan Bover, Manuel Foguet i Ángel Giner, tres figures centrals en el recorregut vital del setmanari sense les quals no es podria entendre els seus orígens i la manera en que aquest va anar evolucionant.

Per últim, una secció molt interessant, *Colleccionistes de diariets*, que entrevista a tres veïns de Vinaròs que guarden tots els números del setmanari al llarg dels 50 anys de vida. Aquest són: Agustín Delgado Agramunt, Ramón Redó Vidal i Lluís Gandía Querol, tres exemples de l'estima dels vinarossencs cap al seu poble a través de la salvaguarda del diariet, una xicoteta part de la història escrita de Vinaròs.

Per acabar aquest especial, es fa la llista dels directors i els impressors que han passat i de tres vinarossencs que durant diferents períodes es van encarregar de distribuir el setmanari per a que aquest arribés als subscriptors i a la gent de fora del poble: Juan Febrer, Agustín Roig i Montserrat Juanpere.

En aquests moments no sabem quin serà el futur del diariet, ni si podrà arribar al centenari, però tenim clara quina ha sigut la seua història i recorregut fins ara, amb tots els col·laboradors i lectors que han fet possible que aquesta emblemàtica publicació encara avui en dia es publiqui setmanalment al municipi.

4. Institucions col·leccionistes de records

Arran la publicació de l'especial del 50 aniversari del diariet, on apareix dins de la secció de la celebració un apartat amb el títol *Col·leccionistes de diariets*, he cregut convenient afegir aquest apartat, però modificar-lo d'alguna manera. En aquesta ocasió no ens centrarem en els col·leccionistes a títol personal, sinó que parlarem breument d'aquelles institucions que tenen entre el seu fons bibliogràfic la col·lecció completa del diariet, des del primer número fins a l'actualitat.

Arxiu Municipal / Biblioteca Municipal

La primera institució és l'Arxiu Municipal en col·laboració amb la Biblioteca Municipal. Ambdós entitats municipals tenen la col·lecció completa del setmanari, amb diferents números repetits. En un primer moment aquesta col·lecció s'ubicava a la biblioteca municipal, però degut a la manca d'espai que aquesta sofreix, es van veure amb la necessitat de traslladar-la a un lloc més adient.

Aquest lloc va ser el de l'Arxiu Municipal, ubicat a l'Avinguda Llibertat, 2D, on antigament estava la Biblioteca Municipal, al costat del CEIP Mare de Déu de la Misericòrdia. La col·lecció es conserva en diferents estanteries, ubicades en la Sala de Consulta "Juan Bover Puig", que porta el nom de l'antic arxiver i cronista oficial de la ciutat. La consulta d'aquests números és lliure i accessible per als ciutadans, que poden acudir en horari d'atenció al públic, de dilluns a divendres de 9h a 13h.

Associació Cultural Amics de Vinaròs

L'altra institució que guarda entre el seu fons la col·lecció sencera és l'Associació Cultural Amics de Vinaròs, gràcies a qui es va portar a terme la digitalització completa del setmanari, com es veurà en el següent apartat. L'accés al fons és lliure, i no sols està restringit per als socis, sinó que qualsevol investigador o particular que necessite consultar algun d'ells pot anar directament a la seu i sol·licitar-ho. Es troben ubicats al Carrer Sant Ramón 11, amb horari d'atenció de dimarts a divendres de 10h a 13.30h i dissabtes de 16.30h a 20.30h. Els diumenges i dilluns es troben tancats.

5. Digitalització del setmanari

Segons diu el diccionari normatiu de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, digitalitzar consisteix en convertir una representació analògica (com pot ser un text escrit en paper) en una representació digital. Aquest és el procés que es va portar a terme entre els anys 2014-2017 per a digitalitzar, és a dir, posar a l'abast de tothom a la xarxa, la totalitat dels diariets.

La digitalització completa del setmanari va ser possible gràcies a un acord a dos bandes, signat per l'Associació Cultural Amics de Vinaròs i la Universitat Jaume I. La signatura del conveni marc de col·laboració entre les dos institucions es va signar el divendres 18 d'octubre de 2013, per part de Vicent Climent, rector de la universitat i José Luis Pascual, president de l'associació.

Aquest conveni servia per a intercanviar experiències en aquelles àrees d'interès comú i propiciar el desenvolupament de projectes com és el cas de la digitalització del setmanari, que va ser la primera acció realitzada.

L'acte de la signatura va comptar amb la participació del vicerector d'Investigació i Postgrau de l'UJI, Antonio Barba; la tècnica de la Biblioteca universitària, Paloma Garrido; el regidor de cultura de l'Ajuntament de Vinaròs, Lluís Gandia; i els membres de la Junta de l'Associació Cultural Amics de Vinaròs, Helena Roman, Fernando Romillo i Emma Bas.

L'aposta per part de la Biblioteca de la Universitat Jaume I per aquesta forma de cooperació resulta molt útil per aquelles institucions com la d'Amics de Vinaròs, que tenen importants fons documentals però no disposen de personal qualificat, ni de recursos econòmics, ni d'infraestructura necessària per al seu tractament i difusió. A més, aquest conveni institucional també beneficia a la pròpia biblioteca, ja que permet incrementar la varietat i riquesa dels fons documentals i oferir-los als seus usuaris.

Una volta signat el contracte, feia falta iniciar el procés per a poder portar-lo a terme, i s'havia de buscar un perfil adequat per a poder començar les tasques de digitalització. A través de les xarxes socials, l'Associació va fer una crida per a buscar aquells estudiants vinarossencs de l'UJI que estigueren interessats en realitzar aquesta tasca. Com a contraprestació rebrien una gratificació econòmica i, a més, adquiririen uns coneixements en digitalització fonamentals avui en dia en l'àmbit de la gestió de la informació. La persona escollida per a dur a terme aquesta primera fase de digitalització va ser Mirella Extrem, una jove estudiant de magisteri infantil que es va oferir degut a la seua disponibilitat de temps al estar en els últims cursos del grau i tenir menys càrrega lectiva.

Extrem va ser l'encarregada de digitalitzar un total de 834 números, des del número 1 fins al 900, corresponent al 22 de juny de 1974 (hi ha una llacuna entre els números 460 i 529) durant l'any 2014. La segona (1974-1989), tercera (1990-2005) i quarta fase (2005-2014)¹⁷ del procés va estar duta a terme per mi mateix, Jordi Ayza, estudiant del grau en Història i Humanitats a l'UJI, que vaig poder complementar la meua formació teòrica mitjançant la digitalització de la resta de números: des del 901 fins al 2567 de l'any 2008. Atès que del període 2009/2014 – que és fins on està publicat al repositori UJI – ja es contava amb els exemplars en format digital, no va ser necessari passar pel procés previ de digitalització, sols afegir marcadors i pujar al repositori. Aquest procés es va portar a terme en la Biblioteca de l'UJI, concretament en l'arxiu de la biblioteca, en una sala condicionada amb un escàner professional de grans dimensions, del model Scan Master 2.

El procés de digitalització es va fer seguint les directrius del Ministeri de Cultura per a projectes de digitalització en biblioteques, arxius i museus. A partir de l'escaneig de l'original en paper es van crear uns fitxers màsters de conservació, amb format tiff sense compressió i amb una resolució de 300 pp. Posteriorment, es modificaven els tiff generats per millorar la imatge, resolució, retallar els marges negres o per si s'havia escanejat tort, per a ficar la imatge recta. A partir d'aquests fitxers modificats es van fer fitxers de consulta, amb menor resolució i en format pdf per poder pujar en el repositori UJI. Per la forma de maquetació del diari, cada número correspon a un fitxer pdf.¹⁸

Vista de l'escàner professional "Scan Master 2". Font: arxiu personal.

Per facilitar la lectura i la recerca als investigadors, es van afegir una sèrie de marcadors de cada apartat del setmanari, per a poder navegar sobre ell accedint a les notícies o seccions més destacades mitjançant l'índex. D'altra banda, es van tractar els pdf amb un programa OCR, de reconeixement de paraules, per a convertir les imatges en textos i d'aquesta manera poder seleccionar i copiar les parts del text que puguen interessar.

Una vegada finalitzat el tractament de les imatges i la conversió a pdf, tenim els números acabats i dividits en diferents fitxers, per tant era el moment de pujar aquests a la xarxa. Aquesta tasca ha consistit en la introducció en el repositori de

¹⁷ Aquest procés va durar dos anys, des de març del 2015 fins a març del 2017.

¹⁸ Part de la informació extreta de: <http://blogs.uji.es/bibliotecauji/el-setmanari-vinaros-en-el-repositori-ujj/>

la Universitat Jaume I, dins de la secció Biblioteca Digital de Castelló. La finalitat d'aquesta biblioteca, com el seu nom indica, és contenir el material bibliogràfic i documental escrit per autors castellanencs o que tracten sobre els seus pobles, tant llibres, com documents, plànols, fotografies, arxius sonors, etc.

Dins de l'apartat de revistes i col·leccions castellanenques, on està agrupat aquests tipus de material d'àmbit local o provincial, es troba el setmanari *Vinaròs*. Per incloure els exemplars digitalitzats en el repositori UJI, es segueixen també unes directrius internacionals, mitjançant la introducció de metadades *Dublin Core*, i el compliment dels requisits que marca *Europeana*. Dit d'una altra manera, les metadades són aquella informació que acompanya a cada fitxer i el defineix: autor, títol, editor, paraules claus, etc, que després facilitaràn la recerca mitjançant aquests termes.

Des del repositori UJI és té molt en compte tot allò relacionat amb els drets autors, fet que no es incompatible amb l'impuls cap a l'accés obert. D'aquesta manera, el diariet, com a publicació antiga en el temps, és una obra de domini públic, com s'indica en cada registre. Això vol dir que qualsevol usuari pot accedir i reutilitzar la informació que conté (copiar, modificar, distribuir, etc.), citant sempre la procedència, i sense demanar permís.

Per a buscar el setmanari en la xarxa, hi ha diferents mètodes que a continuació detallam:

- Accedir a la web de l'Ajuntament de Vinaròs (www.vinaros.es), en l'apartat de "Per a la ciutadania" clicar sobre "Arxiu Municipal". S'obre un nou enllaç i en el menú de la dreta, l'últim enllaç és el del Diariet de Vinaròs.
- Accedir a la web d'Amics de Vinaròs (www.amicsdevinaros.com), en el menú de l'esquerra, trobem baix de tot, "Enllaços culturals i informatius". Al clicar sobre ell, tenim l'enllaç per accedir al repositori.
- Accedir a la web de la Universitat Jaume I (www.uji.es), baix de tot, on apareix "Contingut", clicar sobre l'enllaç "Repositori UJI". També es pot accedir clicant primer en l'enllaç de biblioteca a la part superior, i en la nova pestanya, en el menú de la dreta, buscar l'apartat de "Recursos". Clicar sobre l'enllaç de "Repositori".

Les dos primeres opcions et porten directament a la secció del diariet del repositori. Però si s'accedeix des de l'UJI o des de la pàgina genèrica del repositori (<http://repositori.uji.es>), s'han de seguir més passos. S'ha de clicar sobre "Arxiu Digital de Castelló". Després sobre "Municipis de Castelló". Tot seguit, sobre "Vinaròs". Finalment sobre "Vinaròs: Setmanari de divulgació i informació local".

Les opcions de recerca dels números són diverses; es pot visualitzar per data de publicació, autor, títols o paraules clau. D'altra banda, també es pot inserir algun text en concret per a buscar aquelles publicacions del setmanari que ho puguin contenir. Això és possible gràcies a la funció del OCR, que permet reconèixer les paraules de la imatge precisament digitalitzada i convertida a pdf.

Per tant, aquest procés de digitalització finalitzat és una ferramenta que està a l'abast de tots els ciutadans, i que dóna majors facilitats per a poder consultar aquella informació que desitgen, ja que no és necessari desplaçar-se a cap lloc en físic per a poder consultar els números. Simplement accedint a internet i fent la recerca es poden trobar i descarregar per a tenir-los guardats o consultar allò que es vol investigar.

Bibliografia

Llibres

AYZA, V. (2009): *Sentat a l'orla*, Vinaròs, Caixa Rural Vinaròs.

BELLÉS, S. (2004): *Seres humanos de Castellón*, Castelló, Ayuntamiento de Castellón, pp. 175- 178

ROMEU LLORACH, J. (1981): *La prensa en Vinaròs, 1864-1982 (el caso de Vinaròs)*, Vinaròs, Ajuntament de Vinaròs.

Articles

BEL I POCURULL, S. (2000): «La fotografia a Ulldecona». *Rails*, #16, pp. 30-43, Ulldecona. Recuperat el 27/05/2018 de

<https://www.raco.cat/index.php/Rails/issue/view/2247/showToc>

BOVER PUIG, J. (1988): «Don Ramón Adell Fons, fundador de nuestro Semanario, ha muerto». *Vinaròs, Setmanari d'informació local*, #1551, pàgina 16, Vinaròs. Recuperat el 26/05/2018 de <http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/141272>

Revistes

Vinaroz. Semanario de divulgación e información local (1957-1978). Vinaròs

Vinaròs. Setmanari d'informació local. (1979-2017). Vinaròs

Suports electrònics

Prensa antiga de Vinaròs des de l'any 1882 fins al 1936. CD-ROM. Vinaròs, Associació Cultural Amics de Vinaròs .

REDÓ VIDAL, R. (2008): *Enciclopèdia il·lustrada de Vinaròs*. CD-ROM. Biblioteca Mare Nostrum: Història, art i lletres. Núm. 32-33. Vinaròs, Associació Cultural Amics de Vinaròs i Ajuntament de Vinaròs.

Annexes

Èpoques per les quals ha passat el setmanari

Època	Data inici	Data final	Número inici	Número final
Primera època	30 març 1957	31 desembre 1965	1	459
Segona època	14 maig 1967	8 abril 1978	1 (2a època) 460	1097
Tercera època	23 juny 1979	-	1098	-

Taula 1-A: Les diferents èpoques del setmanari. Font: elaboració pròpia.

Impremtes que han editat el diariet:

Nº	Impremta	Període	Lloc
1	Soto	1957-1967	Vinaròs
2	Mialfo	1967-1978	Castelló
3	Dassoy	1979-2000	St. Carles de la Ràpita
4	Pecsa	2000-2004	Castelló
5	Castell	2004-Actualment	Vinaròs

Taula 2-A: Relació de les diferents impremtes al llarg dels anys. Font: elaboració pròpia

Relació de títols dels poemes publicats per Venanci Ayza al llarg dels anys al setmanari:

Dada	nº	Pàg.	Títol	Llengua
27/07/1957	18	4	Vinaros i les festes marineres	Valencià
01/03/1958	49	7	Nuestras barcas	Espanyol
17/05/1958	48-50	8	De mi block de marinero	Espanyol
06/12/1958	89	4	Loa a San Nicolau	Valencià
20/12/1958	91	5	Villancicos marinés	Valencià
21/02/1959	100	7	Lo "Vinarós" centenari	Valencià
14/03/1959	103	7	¡Toca ferro...mariné!	Valencià
16/05/1959	112	4	Convidats a bordo	Valencià
20/06/1959	117	21	Aquelles fires	Valencià
13/03/1960	155	4	Aire... mar... sol	Valencià
11/02/1961	203	3	Lo motorista. Lo Nevero. Lo Maquinillero	Valencià
14/10/1961	238	3	Xapant Caballa	Valencià
20/01/1962	252	3	19 de Gener... popa a l'ermita	Valencià
14/04/1962	264	3	Lo porró	Valencià
18/08/1962	282	7	Ensomi d'estiu	Valencià
22/09/1962	287	7	Feliç Viatge	Valencià
22/12/1962	300	10	Villancicos marinés	Valencià
26/01/1963	305	4	Un 21 de Giner	Valencià
02/03/1963	310	2	Dichos vinarosencs	Valencià

29/06/1963	328	8	Plaça de bous, marinera	Valencià
28/12/1963	354	8	Premi a la honradesa	Valencià
23/01/1965	410	3	La borratxa	Valencià
24/12/1965	458	9	Tot aixó és per Nadal	Valencià
03/01/1970	139.2e	7	El mar, ¿es la mar?	Valencià
25/12/1971	770	7	A la rica taronja	Valencià
12/02/1972	777	5	Un despertar amarg	Valencià
22/04/1972	787	9	Vinaroz... Vinaroz... cambio	Valencià
23/12/1972	822	9	Més val taca que forat	Valencià
31/03/1973	836	8	Canal de l'Ebre	Valencià
22/12/1973	874	11	Villancicos de la mar	Espanyol
24/08/1974	909	4	CUESTIONARIO LOCAL	Espanyol
21/12/1974	926	9	A tots, ¡bons Nadals!	Valencià
18/01/1975	930	4	Els que no anem a l'Ermida	Valencià
21/06/1975	952	13	Llibret de Festes	Valencià
12/07/1975	955	8	Un mariner torero	Valencià
01/05/1976	997	4	A Ulldecona, per la seua "Passió"	Valencià
22/05/1976	1000	12	"i... 1000"	Valencià
19/06/1976	1004	11	Nostra fira es marinera	Valencià
07/08/1976	1011	13	Xirigotes	Valencià
30/10/1976	1023	5	Xirigotes	Valencià
13/11/1976	1025	8	Retrat de Lydia, la meua neta	Valencià
02/04/1977	1045	4	Parla marinera	Valencià
25/06/1977	1057	11	Vinaròs per a tots els gustos	Valencià
24/12/1977	1082	7	Dinar de Nadal	Valencià
05/07/1980	1150	11	Al nostre pare	Valencià
07/11/1981	1217	3	Faraón	Valencià

Taula 3-A: Producció de Venanci Ayza al diariet. Font: elaboració pròpia.

Dades aproximades sobre l'evolució de la tirada del setmanari des de la dècada dels 80 fins a l'actualitat:

Any	Tirada
1980	1100
1981	1550
1981 desembre	1600
1982-1987	1900
1988	1825
1989	1840
1990	1950
1991	2000
1991 octubre	2125
1992	2150
1993-1995	2140
1996-1998 juliol	2100
1998 agost	2200
1999-2000	2350
2001-2004	3000
Actualment	2500

Taula 4-A: Evolució de la tirada d'exemplars del diariet. Font: elaboració pròpia.

BIBLIOTECA MARE NOSTRUM: HISTÒRIA, ARTS I LLETRES.

EDICIÓ ELECTRÓNICA :

www.amicsdevinaros.com/publicacions/mare-nostrum-en-pdf

Associació Cultural “Amics de Vinaròs”.

San Ramón, 13

12500-Vinaròs

info@amicsdevinaros.com - amicsdevinaros@hotmail.com

Tel.- 964 45 17 08

www.amicsdevinaros.com